

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ympäristönsuojelulain ja eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ympäristönsuojelulakia ja eläimistä saatavista sivutuotteista annettua lakia. Esityksen tarkoituksena on panna täytäntöön Euroopan unionin sivutuotteita koskevan asetuksen muutos, jonka mukaan tuotantoeläinten lantaa voidaan käyttää polttoaineena ilman jätteenpolttolainsäädännön vaatimusten noudattamista. Esityksellä toteutetaan samalla pääministeri Juha Sipilän hallituksen hallitusohjelman biotaloutta ja puhtaita ratkaisuja koskevaan kärkihankkeeseen liittyvä tavoite sallia hevosen lannan käyttö energiatuotannossa.

Ehdotetut lait sisältäisivät Euroopan unionin sivutuoteasetuksen muutoksen mahdollistamat tuotantoeläinten lannan polttoainekäyttöön liittyvät poikkeukset sekä tuotantoeläinten lannan polttoainekäyttöön liittyvän ympäristönsuojelulain ja eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain mukaisten valvontaviranomaisten työnjaon.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

PERUSTELUT

1 Johdanto

Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strategiseen ohjelmaan on kirjattu tavoitteeksi sallia hevosen lannan käyttö energiantuotannossa. Tavoite on osa laajempaa hallituksen kärkihanketta ”Hiilettömään, puhtaaseen ja uusiutuvaan energiaan kustannustehokkaasti”.

Merkittävä osa hevostalleista sijaitsee muualla kuin maatiloilla, minkä johdosta osalla hevosyrittäjiä on ollut vaikeuksia päästä kustannustehokkaasti eroon lannasta. Suomessa on pitkään kaivattu sääntelyhelpotuksia hevosen lannan hyödyntämiseen energiantuotannossa.

Tuotantoeläinten lannanpolttota säätelee eläintautilainsäädännön piiriin kuuluvan Euroopan unionin sivutuotelainsäädännön lisäksi laki eläimistä saatavista sivutuotteista (517/2015) ja ympäristönsuojelulainsäädäntö. Hevosen lannan poltto on aikaisemmin edellyttänyt teollisuuden päästöistä (yhtenäistetty ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen) annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (2010/75/EU, jäljempänä *teollisuuspäästödirektiivi*), mukaisesti jätteenpolttolainsäädännön noudattamista. Komission asetus (EU) 20107/1262, asetuksen (EU) N:o 142/2011 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse tuotantoeläimistä saatavan lannan käyttämisestä polttolaitoksissa polttoaineena, jäljempänä *asetus (EU) 2017/1262*, antaa mahdollisuuden polttaa hevosen ja muiden tuotantoeläinten lantaa polttoaineena noudattamatta jätteenpolttolle säädettyjä vaatimuksia. Asetusta (EU) 2017/1262

on sovellettu 2 päivästä elokuuta 2017 alkaen. Se antaa mahdollisuuden eräisiin polttoa edelleen helpottaviin kansallisiin poikkeuksiin, jotka toimeenpantaisiin muuttamalla ympäristönsuojelulakia ja eläimistä saatavista sivutuotteista annettua lakia. Ehdotetuilla laeilla myös sovitettaisiin yhteen lannan polttoainekäyttöön liittyviä eläintauti- ja ympäristöviranomaisten tehtäviä ja toimivaltuuksia.

2 N y k y t i l a

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Sivutuotelainsäädäntö

Lannan käyttöön, käsittelyyn, kuljetukseen ja hävitykseen sovelletaan muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden terveyssäännöistä sekä asetuksen (EY) N:o 1774/2002 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1069/2009, jäljempänä *sivutuoteasetus*. Sivutuoteasetus on suoraan sovellettavaa lainsäädäntöä kaikissa Euroopan unionin jäsenvaltioissa ja sen tarkoitus on eläintautien leviämisen ehkäisy. Sivutuoteasetuksen mukaan lanta luokitellaan eläimistä saatavaksi sivutuotteeksi.

Lantaa voidaan polttaa sivutuoteasetuksen mukaan kahdella vaihtoehtoisella tavalla, joko jätteenpolttovaatimusten mukaisesti tai niiden vaatimusten mukaisesti, jotka on säädetty muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden terveyssäännöistä sekä asetuksen (EY) N:o 1774/2002 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1069/2009 täytäntöönpanosta sekä neuvoston direktiivin 97/78/EY täytäntöönpanosta tiettyjen näytteiden ja tuotteiden osalta, jotka vapautetaan kyseisen direktiivin mukaisista eläinlääkärintarkastuksista rajatarkastusasemilla annetussa komission asetuksessa (EU) N:o 142/2011, jäljempänä *sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetus*. Lannan polttoainekäyttöä koskevat säännökset on lisätty sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetukseen vuonna 2014 asetuksella (EU) N:o 592/2014 (alkuperätilalla poltettava siipikarjan lanta) ja vuonna 2017 asetuksella (EU) 2017/1262 (muu tuotantoeläinten lanta). Ennen näitä muutoksia lannan poltto on sivutuoteasetuksen mukaan ollut mahdollista ainoastaan jätteenpolton vaatimuksia noudattaen.

Sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetuksessa säädetään lannan polttoainekäytölle yleisiä vaatimuksia, jotka koskevat mm. hygieniää, varastointia ja kuljetuksia. Lisäksi on asetettu vaatimuksia poltto-olosuhteille ja päästöraja-arvot rikkidioksidille, typenoksideille ja hiukkasille. Asetus sisältää myös vaatimuksen vuosittaisista päästömittauksista. Asetus (EU) 2017/1262 sisältää mahdollisuuden eräisiin poikkeuksiin, jotka koskevat savukaasujen lämpötilavaatimuksia, pienten energiantuotantoyksiköiden hiukkaspäästöraja-arvoja, hevosenlannan syöttöä tulipesään hyvin pienissä energiantuotantoyksiköissä sekä monipolttoaineyksiköiden päästöraja-arvojen määrittämistä.

Sivutuoteasetus on kansallisesti toimeenpantu eläimistä saatavista sivutuotteista annetulla lailla (517/2015). Laissa säädetään sivutuotesektorin valvonnasta sekä toimijoiden hyväksynnästä ja rekisteröinnistä. Edellytykset hyväksynnälle tulevat sivutuoteasetuksesta. Lantaa polttavan laitoksen on haettava hyväksyntää toimivaltaiselta viranomaiselta, joka sivutuotelain mukaan on kunnaneläinlääkäri. Laitoksen on osoitettava, että se täyttää sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetuksessa laitokselle asetetut vaatimukset. Kunnaneläinlääkäri on tehtävä laitokseen vähintään kaksi perättäistä tarkastusta, joista yksi on ennalta ilmoittamaton, polttolaitoksen kuuden ensimmäisen toimintakuukauden aikana. Sen jälkeen, kun tarkastukset osoittavat, että vaatimukset täyttyvät, laitos saa lopullisen hyväksynnän.

Ympäristönsuojelulainsäädäntö

Ennen asetuksen (EU) 2017/1262 voimaantuloa tuotantoeläinten lannan polttoon kaiken kokoisissa energiantuotantoyksiköissä on sovellettu jätteenpolttolainsäädäntöä. Toiminta on ollut ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaan luvanvaraista jätteenpolttona (lain liitteen 1 taulukon 1 kohta 13 tai liitteen 1 taulukon 2 kohta 13) ja siihen on sovellettu mainitun lain 10 luvun jätteenpolttolaitoksia ja jätteen rinnakkaispolttolaitoksia koskevia säännöksiä sekä jätteen polttamisesta annettua valtioneuvoston asetusta (151/2013, jäljempänä *jätteenpolttoasetus*). Toimivaltainen lupaviranomainen on ollut valtion ympäristölupaviranomainen. Mainittu jätteenpolttolainsäädäntö on osa teollisuuspäästödirektiivin kansallista toimeenpanoa. Ainoan poikkeuksen jätteenpolttolainsäädännön noudattamiseen on lannan polton osalta muodostanut siipikarjan lannan polttaminen maatilalla sijaitsevassa polttoaineteholtaan korkeintaan viiden megawatin energiantuotantoyksikössä. Kyseinen poikkeus perustuu sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetuksen muutokseen (EU) N:o 592/2014. Mainitun poikkeuksen mukaiseen siipikarjan lannan polttoon sovelletaan pelkästään sivutuotelainsäädäntöä.

Asetuksen (EU) 2017/1262 voimaantulon jälkeen eli 2 päivästä elokuuta 2017 tuotantoeläinten lannan polttoainekäyttöön korkeintaan 50 megawatin energiantuotantoyksiköissä ei enää ole sovellettu jätteenpolttolainsäädäntöä. Toiminta on siis nykyisin energiantuotantoa, jossa sovelletaan energiantuotannon ympäristönsuojeluvaatimuksia sekä asetuksessa (EU) 2017/1262 säädettyä lannan polttoa koskevia vaatimuksia.

Ympäristönsuojelulain mukaan tietyn kokoluokan energiantuotanto edellyttää joko rekisteröinnin tai ympäristöluvan. Rekisteröintivelvollisuus koskee polttoaineteholtaan vähintään yhden, mutta alle 50 megawatin nestemäisiä tai kaasumaisia polttoaineita käyttäviä energiantuotantolaitoksia sekä polttoaineteholtaan alle 20 megawatin kiinteän polttoaineen yksiköitä sisältäviä polttoaineteholtaan alle 50 megawatin laitoksia. Energiantuotantolaitosten luvanvaraisuus on määritetty ympäristönsuojelulain liitteen 1 taulukoiden 1 ja 2 kohdissa 3. Lisäksi rekisteröitävä energiantuotantolaitos saattaa kuitenkin edellyttää ympäristölupaa ympäristönsuojelulain 27 §:n 1 momentin nojalla.

Rekisteröintiviranomainen on kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Ympäristönsuojeluasetuksen 1 §:n 1 momentin perusteella valtion ympäristölupaviranomainen myöntää ympäristöluvan polttoaineiden polttamiselle laitoksessa, jonka polttoaineteho on 50 megawattia tai enemmän. Laitoksen polttoainetehoa määritettäessä lasketaan yhteen kaikki samalla laitosalueella sijaitsevat energiantuotantoyksiköt. Ympäristönsuojeluasetuksen 2 §:n 1 momentin perusteella kunnan ympäristönsuojeluviranomainen antaa ympäristöluvan polttoaineiden polttamiselle laitoksessa, jossa on yksi tai useampi polttoaineteholtaan vähintään 20 megawatin kiinteää polttoainetta polttava energiantuotantoyksikkö ja laitosalueen kaikkien energiantuotantoyksiköiden yhteenlaskettu polttoaineteho on alle 50 megawattia.

Energiantuotannon ympäristönsuojeluvaatimusten osalta tulevat sovellettaviksi:

— ympäristönsuojelulain 10 luvun keskisuuria energiantuotantoyksiköitä ja -laitoksia koskevat säännökset sekä valtioneuvoston asetus keskisuurten energiantuotantoyksiköiden ja -laitosten ympäristönsuojeluvaatimuksista (1065/2017), jos kyseessä on polttoaineteholtaan vähintään yhden mutta alle 50 megawatin energiantuotantoyksikkö;

— ympäristönsuojelulain 10 luvun suuria polttolaitoksia koskevat säännökset sekä valtioneuvoston asetus suurten polttolaitosten päästöjen rajoittamisesta (936/2014), jos kyseessä on polttoaineteholtaan vähintään 50 megawatin energiantuotantoyksikkö.

Käytäntö

Suomessa on hevostalleja noin 16 000 ja hevosia noin 74 000. Hevosen lantaa on arvioitu syntyvän Suomessa vuosittain noin 500 000—700 000 tonnia. Suurimmat hevoskeskittymät ovat pääkaupunkiseudulla sekä Turun, Tampereen, Lahden, Jyväskylän, Kuopion, Vaasan ja Oulun seuduilla. Hevosenlannan hyödyntämisessä suuri merkitys on korkeilla kuljetuskustannuksilla, jos talli ei sijaitse maatilalla.

Suomessa käytetään paljon avolantaloita, joihin sadevesi pääsee esteettä. Hevosenlannan kosteuspitoisuus onkin usein korkea. Selvitysten mukaan noin 72 prosenttia talleista sijoittaa lannan kompostoituna suoraan peltoon. Tätä voidaankin pitää ravinteiden kierrätyksen ja lannan maanparannusvaikutuksen kannalta parhaana vaihtoehtona. Hevosenlannan soveltuvuus lannoitekäyttöön ja maanparannusaineeksi riippuu käytetystä kuivikkeesta, jota on yleensä runsaasti lannan joukossa. Käytetyimmät kuivikkeet ovat turve 44 prosenttia, puupohjaiset kuivikkeet 38 prosenttia ja olkipohjaiset kuivikkeet 8 prosenttia. Kuivikkeista parhaiten lannoitekäyttöön soveltuvat olki ja turve. Puupohjaiset kuivikkeet kompostoituvat hitaasti, mikä heikentää niiden lannoitekäyttöä. Lisäksi hevosenlannan kysyntää lannoitteeksi ja maanparannusaineeksi heikentää riski hukkakauran leviämisestä. Kompostointilaitokset ottavat vastaan hevosenlantaa ja valmistavat siitä lannoitevalmisteita. Hevosenlantaa voidaan myös käsitellä biokaasulaitoksissa seostettuna muuhun mädätettävään jätteeseen.

Hevosenlannan polttoainekäyttöä on rajoittanut erityisesti se, että ennen asetuksen (EU) 2017/1262 voimaantuloa lannan poltto on kokoluokasta riippumatta edellyttänyt jätteenpolttolainsäädännön noudattamista. Fortum Power and Heat Oy polttaa hevosenlantaa jätteen rinnakkaispolttolaitokseksi luokitellussa Järvenpään voimalaitoksessa kiinteän polttoaineen kanssa. Fortum Oy toimittaa myös puupohjaisen kuivikkeen asiakastalleilleen. Muiden tuotantoeläinten kuin hevosten lantaa ei tiettävästi käytetä Suomessa energiantuotannossa, eikä siihen ole esiintynyt suurta tarvetta.

2.2 Nykytilan arviointi

EU-lainsäädäntö on ennen asetuksen (EU) 2017/1262 voimaantuloa 2.8.2017 edellyttänyt jätteenpolttolainsäädännön vaatimusten soveltamista hevosenlannan ja muiden tuotantoeläinten lannan poltossa, pois lukien siipikarjan lannan polttaminen maatilalla sijaitsevassa polttoaineteholtaan korkeintaan viiden megawatin energiantuotantoyksikössä. Jätteenpolttolainsäädännön vaatimukset muun muassa jatkuvatoimisista päästömittauksista ovat tehneet lannanpolto-
ta taloudellisesti heikosti kannattavaa. Suomessa ainoastaan yksi yritys on polttanut hevosen lantaa muutenkin kuin koetoimintana. Kyseinen lantaa polttava energiantuotantoyksikkö on polttoaineteholtaan niin suuri, että se jää jatkossakin mainitun EU-asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle ja siihen sovelletaan jätteenpolton vaatimuksia.

Edellä selostettu huomioon ottaen asetuksen (EU) 2017/1262 voimaantulo on tarkoittanut merkittäviä helpotuksia hevosen lannan polttoainekäyttöön. Kyseisen asetuksen suoraan soveltamiseen liittyy kuitenkin eräitä alla tarkemmin kuvattuja haasteita. Niiden vuoksi tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan nimenomaisia asetuksen (EU) 2017/1262 täytäntöönpanotoimia.

EU lainsäädäntöä toimeenpantaessa lähtökohtana on, että EU-asetuksia sovelletaan suoraan jäsenvaltioissa. Pääsääntönä siis on, että EU-asetukset eivät edellytä erillisiä täytäntöönpanotoimia kansallisella tasolla. Asetus (EU) 2017/1262 merkitsee kuitenkin ympäristönsuojelulain näkökulmasta muutosta pitkään voimassa olleeseen lannan polton sääntelyyn korkeintaan 50 megawatin energiantuotantoyksiköissä. Lisäksi EU:n sivutuoteasetuksen soveltaminen ei lähtökohtaisesti kuulu ympäristönsuojelulain mukaisten lupa- ja valvontaviranomaisten toimival-

taan, vaan kyse on maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalaan kuuluvasta sääntelystä. Nämä seikat puoltavat sitä, että asetuksen (EU) 2017/1262 lannan polttoa koskevaa sääntelyä toistettaisiin tarpeellisilta osin edellä mainitusta pääsäännöstä poiketen ympäristönsuojelulaisessa. Tällainen ratkaisu edistäisi oikeusvarmuutta ja myös toiminnanharjoittajien oikeusturvaa lannan polttoa koskevaa sääntelyä sovellettaessa.

Asetuksen (EU) 2017/1262 tarkoittamien lannan polttoon liittyvien poikkeusten soveltaminen edistäisi merkittävästi lannan energiahyödyntämisen taloudellista kannattavuutta. Asetuksen sääntelyn mukaan poikkeukset voi myöntää ympäristöasioista vastaava jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen. Sääntely viittaa tapauskohtaiseen viranomaisharkintaan, jonka tekisi ympäristönsuojelulain mukaan toimivaltainen lupaviranomainen. Tämä vaatimus on kuitenkin kansallisen lainsäädäntömme näkökulmasta ongelmallinen. Ensinnäkin kaikki korkeintaan 50 megawatin energiantuotantoyksiköt eivät kuulu lainkaan ympäristönsuojelulain soveltamisalaan. Osa polttoaneteholtaan pienistä yksiköistä kuuluu ainoastaan sivutuotelain mukaisen laitoshyväksynnän soveltamisalaan. Näiden yksiköiden osalta ympäristönsuojelulain mukaisilla viranomaisilla ei ylipäätään ole minkäänlaista toimivaltaa tehdä asetuksen (EU) 2017/1262 tarkoittamaa tapauskohtaista viranomaisharkintaa. Toiseksi ympäristönsuojelulain soveltamisalaan kuuluvistakin energiantuotantoyksiköistä valtaosa on rekisteröintivelvollisia, eli ne voivat toimia ilman ympäristölupaa. Ympäristönsuojelulain mukainen toiminnan rekisteröinti ei sisällä lainkaan viranomaisen ennakko hyväksyntää, jonka yhteydessä tapauskohtainen viranomaisharkinta voitaisiin luontevasti tehdä. Nämä seikat puoltavat sitä, että asetuksessa (EU) 2017/1262 tarkoitetut lannan polttoa koskevat poikkeukset otettaisiin kansallisesti käyttöön asetuksen sääntelystä poikkeavalla tavalla, eli suoraan lain nojalla ja ilman tapauskohtaista viranomaisharkintaa. Tällainen hallinnollisesti yksinkertainen ratkaisu mahdollistaisi poikkeusten täysimääräisen hyödyntämisen ja edistäisi siten parhaiten myös hallitusohjelman mukaista tavoitetta helpottaa lannan käyttöä energiantuotannossa.

Kuten edellä on tuotu esiin, kaikki korkeintaan 50 megawatin yksiköt eivät kuulu ympäristönsuojelulain soveltamisalaan. Asetuksen (EU) 2017/1262 lannan polttoon liittyvien säännösten kansallinen soveltaminen edellyttää siten muun ohella myös ympäristönsuojelulain ja sivutuotelain mukaisten valvontaviranomaisten vastuunjaon selkiyttämistä.

3 Ehdotetut muutokset

3.1 Ympäristönsuojelulaki

Lain 1 lukuun ehdotetut muutokset **5 §. Määritelmät.** Pykälään lisättäisiin sivutuoteasetuksen ja sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetuksen määritelmät. Uudet määritelmät liittyisivät erityisesti lain 20 lukuun lisättäviin lannan polttoa koskeviin säännöksiin. Määritelmien tarkoituksena olisi helpottaa näiden uusien säännösten luettavuutta. Ehdotettu sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetuksen määritelmä kattaisi kaikki mainittuun asetukseen tehdyt muutokset, mukaan lukien asetuksen (EU) 2017/1262.

Lain 10 lukuun ehdotetut muutokset

107 §. Soveltamisala. Jätteenpolttolaitoksia ja jätteen rinnakkaispolttolaitoksia koskevien erityissäännösten soveltamisalaa koskevan pykälän 2 momentin 2 kohdan g alakohdassa korvattaisiin osa säännöstekstistä ehdotetulla uudella sivutuoteasetuksen määritelmällä. Muutos olisi tekninen ja se tiivistäisi säännöstekstiä huomattavasti. Lisäksi pykälän 2 momenttiin lisättäisiin uusi 4 kohta, jolla jätteenpolttoa ja jätteen rinnakkaispolttoa koskevan sääntelyn soveltamisalan rajauksiin lisättäisiin sellainen tuotantoeläinten lannan polttoainekäyttö, johon sovelletaan ehdotettuja uusia lain 221 c §—221 f §:ää. Muutoksella selvennettäisiin jätteenpolttoa

ja jätteen rinnakkaispolttoa koskevien jo voimassa olevien säännösten suhdetta uusiin kansallisiin säännöksiin, jotka liittyvät sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetuksen liitteessä III olevan V luvun C jaksossa tarkoitetun tuotantoeläinten lannan polttoainekäyttöä koskevien vaatimusten kansalliseen toimeenpanoon. Pykälän 2 momenttiin sisällytettävä uusi rajausta huomioidaisiin selkeyden vuoksi myös uudessa lain 221 c §:ssä.

Lain 20 lukuun ehdotetut muutokset

Lain 20 lukuun ehdotettuja uusia säännöksiä (uudet 221 c §—221 f §) sovellettaisiin kaikkiin polttoaineteholtaan korkeintaan 50 megawatin energiantuotantoyksiköihin, vaikka kyseinen yksikkö olisikin osa energiantuotantolaitosta, jonka yhteenlaskettu polttoaineteho olisi yli 50 megawattia.

Mikäli lantaa tavanomaisen polton sijaan lämpökäsittellään siten, että pääasiallisena tarkoituksena on valmistaa lannasta biohiiltä tai muuta vastaavaa tuotetta, tulisi toimivaltaisen viranomaisen tapauskohtaisesti harkita, prosessin erityispiirteet sekä lämpökäsittelyssä muodostuvan kaasun ominaisuudet huomioiden, voitaisiinko kyseisen kaasun polttoon soveltaa lannan polttoainekäyttöä koskevien erityisvaatimusten sijaan tavanomaisen kaasumaisen polttoaineen polton vaatimuksia.

221 c §. *Lannan polttoainekäyttöä koskevat erityisvaatimukset ja viranomaismenettelyt.* Uuden pykälän 1 momentissa ilmaistaisiin ensinnäkin asetuksen (EU) 2017/1262 tuotantoeläinten lannan polttoon liittyvien vaatimusten suhde jo voimassa olevan jätteenpolttolaista, muuta jätteen ammattimaista tai laitosta käsittelevää sekä jätteen rinnakkaispolttolaista koskevan ympäristönsuojelulain sääntelyn kannalta. Lisäksi uuden pykälän 1 momentilla otettaisiin asetuksen (EU) 2017/1262 tuotantoeläinten lannan polttoon liittyvät vaatimukset osaksi ympäristönsuojelulain sääntelyä. Näistä vaatimuksista käytettäisiin nimitystä ”lannan polttoainekäyttöä koskevat erityisvaatimukset”. Säännöksen tarve liittyisi edellä nykytilan arvioinnissa esitettyyn. Ensinnäkin asetus (EU) 2017/1262 merkitsee ympäristönsuojelulain näkökulmasta muutosta pitkään voimassa olleeseen lannan polton sääntelyyn korkeintaan 50 megawatin energiantuotantoyksiköissä. Toiseksi EU:n sivutuoteasetuksen soveltaminen ei lähtökohtaisesti kuulu ympäristönsuojelulain mukaisten lupa- ja valvontaviranomaisten toimivaltaan, vaan kyse on maan ja metsätalousministeriön hallinnonalaan kuuluvasta sääntelystä. Näiden seikkojen vuoksi asetuksen (EU) 2017/1262 tuotantoeläinten lannan polttolaista koskeva sääntely toistettaisiin ympäristönsuojelulaissa, vaikka pääsääntönä on, että EU asetukset ovat voimassa sellaisenaan, ilman kansallista täytäntöönpanosääntelyä. Tällainen ratkaisu edistäisi oikeusvarmuutta ja myös toiminnanharjoittajien oikeusturvaa tuotantoeläinten lannan polttolaista koskevaa sääntelyä sovellettaessa.

Uuden pykälän 1 momentin 1 kohta koskisi sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 142/2011 liitteessä III olevassa IV luvun 2 jakson 2 kohdassa ja 4 kohdassa säädettyjä vaatimuksia. Sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetuksen liitteessä III olevassa IV luvun 2 jakson 2 kohdassa säädetään, että polttoprosessista syntyvän kaasun lämpötila on nostettava valvotusti ja homogeenisesti kahdeksi sekunniksi 850 °C:seen tai 0,2 sekunniksi 1 100 °C:seen, ja että lämpötila on mitattava sen kammion sisäseinän läheisyydestä, jossa palaminen tapahtuu, tai muusta toimivaltaisen viranomaisen hyväksymästä edustavasta kammion kohdasta. Sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetuksen liitteessä III olevassa IV luvun 2 jakson 4 kohdassa säädetään, että lämpötilanmittaukselliset tulokset on tallennettava automaattisesti ja esitettävä tarkoituksenmukaisella tavalla, jotta asianomainen viranomainen voi tarkastaa päättämiesä menettelyjen mukaisesti, noudatetaanko kyseisen jakson 2 kohdassa tarkoitettuja sallittuja toimintaolosuhteita.

Uuden pykälän 1 momentin 2 kohta koskisi sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 142/2011 liitteessä III olevan V luvun B jakson 3 kohdan b alakohdan ii alakohdassa säädettyjä vaatimuksia. Niissä säädetään, että polttolaitoksessa on oltava lisäpoltin, jota on käytettävä käynnistys- ja pysäytystoimien aikana sen varmistamiseksi, että IV luvun 2 jakson 2 kohdassa vahvistetut lämpötilavaatimukset täyttyvät koko ajan näiden toimien aikana, ja niin kauan kuin polttokammiossa on palamatonta ainesta.

Uuden pykälän 1 momentin 3 kohta koskisi sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 142/2011 liitteessä III olevan V luvun B jakson 4 kohdan a alakohdassa säädettyjä vaatimuksia. Niissä säädetään, että lannan polton päästöt ilmaan eivät saa ylittää seuraavia päästöjen raja-arvoja, ilmaistuna 273,15 K:n lämpötilassa, 101,3 kPa:n paineessa ja 11 prosentin happipitoisuudessa ja savukaasujen vesihöyryn määrän mukaan tehdyn korjauksen jälkeen: rikkidioksidi 50 mg/m³n, typen oksidit ilmaistuna typpidioksidina 200 mg/m³n ja hiukkaset 10 mg/m³n. Sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetuksen liitteessä III olevan V luvun B jakson 4 kohdan b alakohdassa säädetään, että lantaa poltettaessa on vähintään vuosittain mitattava rikkidioksidin, typen oksidien ja hiukkasten päästöjen määrää. Vaihtoehtona mittauksille rikkidioksidipäästöjen määrittämisessä voidaan käyttää muita toimivaltaisen viranomaisen todentamia ja hyväksymiä menettelyjä. Toiminnanharjoittajan on toteutettava valvonta tai se on toteutettava toiminnanharjoittajan puolesta CEN-standardien mukaisesti. Jos CEN-standardeja ei ole käytettävissä, on sovellettava ISO-standardeja, kansallisia standardeja tai muita kansainvälisiä standardeja, joilla varmistetaan vastaavaa tieteellistä tasoa olevat tiedot.

Uuden pykälän 2 momentissa säädettäisiin informatiivisesti lannan polttoainekäyttöön liittyvistä ympäristönsuojelulain ja sivutuotelain mukaisista viranomaismenettelyistä. Momentissa ilmaistaisiin ensinnäkin se, että 1 momentin soveltamisalaan kuuluvien yksiköiden rekisteröintivelvollisuus ja ympäristöluvanvaraisuus määräytyvät energiantuotantoa koskevien ympäristönsuojelulain säännösten perusteella. Kyseisten yksiköiden rekisteröintivelvollisuus määräytyy energiantuotantolaitoksia koskevan ympäristönsuojelulain liitteen 2 perusteella. Kyseisten yksiköiden luvanvaraisuus määräytyy energiantuotantolaitoksia koskevan lain liitteen 1 taulukoiden 1 ja 2 perusteella. Lisäksi rekisteröitävä energiantuotantolaitos saattaa kuitenkin edellyttää ympäristölupaa ympäristönsuojelulain 27 §:n 2 momentin nojalla. Pykälässä viitattaisiin myös sivutuotelain mukaiseen laitoshyväksyntään. Tämä liittyisi siihen, että osa 1 momentin soveltamisalaan kuuluvista yksiköistä voi olla polttoaineteholtaan niin pieniä, etteivät ne ole lainkaan ympäristönsuojelulain energiantuotantoa koskevien säännösten mukaan rekisteröitäviä tai luvanvaraisia. Tällaisia ovat polttoaineteholtaan alle yhden megawatin energiantuotantoyksiköt sekä osa polttoaineteholtaan vähintään yhden mutta alle viiden megawatin energiantuotantoyksiköistä. Nämä ympäristönsuojelulain soveltamisalan ulkopuolelle rajautuvat pienet energiantuotantoyksiköt kuuluvat kuitenkin aina sivutuotelain mukaisen laitoshyväksynnän soveltamisalaan.

221 d §. *Poikkeukset lannan polttoainekäyttöä koskeviin erityisvaatimuksiin.* Uudella pykälällä pantaisiin kansallisesti toimeen asetuksen (EU) 2017/1262 sallimat tuotantoeläinten lannan polttoon liittyvät poikkeukset. Samalla sivutuotelain sääntelyyn lisättäisiin viittaus tähän uuteen ympäristönsuojelulain pykälään. Tämä tarkoittaisi, että kaikki polttoaineteholtaan korkeintaan 50 megawatin energiantuotantoyksiköt hyödyntäisivät poikkeuksia suoraan lain nojalla, eikä EU-asetuksen tarkoittamaa tapauskohtaista ympäristöviranomaisen harkintaa tarvittaisi.

Poikkeuksia koskevan ehdotetun sääntelyn tarve liittyisi edellä nykytilan arvioinnissa esitettyyn. Ensinnäkin kaikki korkeintaan 50 megawatin energiantuotantoyksiköt eivät kuulu lainkaan ympäristönsuojelulain soveltamisalaan. Osa polttoaineteholtaan pienistä yksiköistä kuuluu ainoastaan sivutuotelain mukaisen laitoshyväksynnän soveltamisalaan. Näiden yksiköiden osalta ympäristönsuojelulain mukaisilla viranomaisilla ei ylipäätään ole minkäänlaista toimi-

valtaa tehdä asetuksen (EU) 2017/1262 tarkoittamaa tapauskohtaista viranomaisharkintaa. Toiseksi ympäristönsuojelulain soveltamisalaan kuuluvistakin energiantuotantoyksiköistä valtaosa on rekisteröintivelvollisia, eli ne voivat toimia ilman ympäristölupaa. Ympäristönsuojelulain mukainen toiminnan rekisteröinti ei sisällä lainkaan viranomaisen ennakko hyväksyntää, jonka yhteydessä tapauskohtainen viranomaisharkinta voitaisiin luontevasti tehdä.

Edellä selostettujen seikkojen perusteella on selvää, että asetuksen (EU) 2017/1262 tarkoittaman tapauskohtaisen viranomaisharkinnan noudattaminen kaikissa korkeintaan 50 megawatin yksiköissä edellyttäisi sekä ympäristönsuojelulakiin että sivutuotelakiin täysin uutta kansallista sääntelyä poikkeusten haku- ja myöntämismenettelystä. Koska lannan osuus energiantuotantoyksikön kokonaispolttoainemäärästä on vähäinen (tyypillisesti 10–30 %), ei tapauskohtaista viranomaisharkintaa ylipäätään voida pitää ympäristövaikutusten näkökulmasta perusteltuna tai välttämättömänä. Uuden kansallisen poikkeusten haku- ja myöntämismenettelyä koskevan sääntelyn valmistelu olisi siis ollut siitä saataviin hyötyihin nähden kustannustehotonta. Hallinnollisesti yksinkertaisin ratkaisu on säätää poikkeukset koskemaan kaikkia polttoaineteholtaan korkeintaan 50 megawatin energiantuotantoyksiköitä ympäristönsuojelulaissa ja viitata kyseisiin poikkeuksiin sivutuotelaissa. Tämä ratkaisu mahdollistaa poikkeusten täysimääräisen hyödyntämisen vahvistaen tuotantoeläinten lannan polttoainekäytön taloudellista kannattavuutta, sekä vähentää viranomaisten työmäärää ja toiminnanharjoittajien hallinnollista taakkaa.

Yksi asetukseen (EU) 2017/1262 mahdollistamista poikkeuksista liittyy kuuden vuoden siirtymäkauteen, joka voidaan myöntää niille energiantuotantoyksiköille, jotka ovat olleet toiminnassa kyseisen EU-asetuksen tullessa voimaan eli 2 päivänä elokuuta 2017. Tähän esitykseen sisältyvillä lakiehdotuksilla luodaan mekanismi, jolla kyseisen EU-asetuksen sallimat poikkeukset ylipäätään voidaan ottaa kansallisesti käyttöön kaikissa korkeintaan 50 megawatin energiantuotantoyksiköissä. Tämän vuoksi näihin poikkeuksiin kuuluva kuuden vuoden siirtymäaikaakin säädettäisiin ehdotetun uuden pykälän 1 kohdassa alkamaan vasta siitä päivästä, jolloin tähän hallituksen esitykseen sisältyvät muutoslait tulevat voimaan.

221 e §. *Lannan polttoainekäyttöä koskevat päästöraja-arvot monipolttoaineyksiköissä.* Uudessa pykälässä säädettäisiin laskentasaännöt päästöraja-arvojen määrittämiseksi monipolttoaineyksiköissä eli energiantuotantoyksiköissä, joissa tuotantoeläinten lantaa poltetaan samanaikaisesti muun polttoaineen, kuten puuhakkeen tai turpeen, kanssa.

Uusi pykälä perustuisi asetuksen (EU) 2017/1262 johdantotekstin kohtaan 7, jonka mukaan eläimistä saatavia sivutuotteita koskevalla lainsäädännöllä ei estetä jäsenvaltioita soveltamasta ympäristölainsäädännössä asetettuja päästöjen raja-arvojen laskentasääntöjä, kun tuotantoeläinten lantaa poltetaan yhdessä muiden polttoaineiden tai jätteen kanssa. Laskentasääntöinä käytettäisiin Suomen ympäristönsuojelulainsäädännössä käytössä olevia monipolttoaineyksikön päästöraja-arvojen laskentakaavoja. Voidaan arvioida, että laskentakaavojen käyttömahdollisuudella olisi erittäin merkittävä positiivinen vaikutus lannan polttoainekäytölle. Ilman kaavojen käyttömahdollisuutta lantaa polttavan energiantuotantoyksikön olisi noudatettava sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetuksessa säädettyjä tiukkoja lannan polton päästöraja-arvoja sellaisinaan riippumatta siitä, mikä on lannan osuus kokonaispolttoainemäärästä. Laskentakaavat ottavat huomioon eri polttoaineiden suhteelliset osuudet, jolloin energiantuotantoyksikön päästöraja-arvo määräytyy polttoaineiden päästöraja-arvojen painotettuna keskiarvona. Lantaa ei erityisesti korkean kosteuspitoisuutensa vuoksi voida normaalisti polttaa sellaisenaan, vaan poltto tapahtuu muun polttoaineen seassa melko vähäisellä osuudella (tyypillisesti 10–30 prosenttia). Laskentakaavoilla määritettävät lantaa polttavan monipolttoaineyksikön päästöraja-arvot olisivat siten lähellä käytettävän tukipolttoaineen päästöraja-arvoja.

Uuden pykälän 1 momentin 1 kohdassa viitataan ympäristönsuojelulain 9 tai 10 §:n nojalla annettuihin valtioneuvoston asetuksiin. Lain 9 §:n nojalla annetulla asetuksella tarkoitetaan suurten polttolaitosten päästöjen rajoittamisesta annettua valtioneuvoston asetusta ja sen liitteissä 1 ja 2 esitetyjä päästöraja-arvotaulukoita sekä liitteessä 4 esitettyä laskentakaavaa. Kyseistä asetusta sovellettaisiin vain, jos lantaa polttavan monipolttoaineyksikön polttoaineteho on tasan 50 megawattia. Lain 10 §:n nojalla annetulla asetuksella tarkoitetaan valtioneuvoston asetusta keskisuurten energiantuotantoyksiköiden ja -laitosten ympäristönsuojeluvaatimuksista (1065/2017) ja sen liitteissä 1A ja 1B esitetyjä päästöraja-arvotaulukoita sekä liitteen 1A 3 osassa esitettyä laskentakaavaa. Kyseistä asetusta sovellettaisiin, jos lantaa polttavan energiantuotantoyksikön polttoaineteho on alle 50 megawattia.

Uuden pykälän 1 momentin 2 kohdassa säädettäisiin, mitä päästöraja-arvoja käytetään alle yhden megawatin monipolttoaineyksiköiden päästöraja-arvoja määritettäessä. Tämä johtuu siitä, että edellä mainitun valtioneuvoston asetuksen (1065/2017) liitteiden 1A ja 1B päästöraja-arvotaulukoiden polttoainetehon alaraja on yksi megawatti, eikä sitä pienemmille energiantuotantoyksiköille ole lainsäädännössä asetettu päästöraja-arvoja.

Uuden pykälän mukaisia laskentasääntöjä sovellettaessa lannan päästöraja-arvoina käytettäisiin sivutuoteasetuksen täytöntöönpanoasetuksen liitteessä III olevan V luvun B jakson 4 kohdan a alakohdassa säädettyjä päästöraja-arvoja ottaen huomioon ehdotetun 221 d §:n 1 momentin 2 kohdan poikkeus. Kyseisiä lannan päästöraja-arvoja käytettäisiin myös määritettäessä lain 108 §:n mukaisen jätteen rinnakkaispolttolaitoksen päästöraja-arvoja jätteenpolttoasetuksen liitteen 3 kohdan 1 mukaisella laskentakaavalla. Laskentasääntöjä sovellettaessa tulisi sivutuoteasetuksen 3 artiklan 20 kohdan määritelmän mukaisesti myös kuivike katsoa lannaksi.

Uuden pykälän 2 momentissa täsmennettäisiin, ettei 1 momentin mukaisia laskentasääntöjä sovellettaessa huomioitaisi monipolttoaineyksikön käynnistys- ja pysäytysjaksoja. Kyseinen rajausta vastaisi edellä mainituissa suurten polttolaitosten päästöjen rajoittamisesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (14 §) ja keskisuurten energiantuotantoyksiköiden ja -laitosten ympäristönsuojeluvaatimuksista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (6 §) säädettyjä rajoituksia. Rajauksen johdosta monipolttoaineyksikön päästöraja-arvoja määritettäessä ei myöskään huomioitaisi käynnistys- ja pysäytysjaksojen aikana mahdollisesti käytettävän lisäpolttimen polttoainetta.

Uuden pykälän 3 momentissa säädettäisiin monipolttoaineyksikön päästöraja-arvojen määrittämiseen liittyvästä asiantuntija-avusta, jota kunnan ympäristönsuojeluviranomainen antaisi sivutuotevalvonnasta vastaavalle toimivaltaisen viranomaiselle. Säännöksen tarve liittyisi jo edellä uuden 221 c §:n 2 momentin perusteluissa viitattuun tilanteeseen, jossa lantaa polttava energiantuotantoyksikkö ei polttoainetehonsa vuoksi olisi ympäristönsuojelulain mukaan rekisteröitävä tai luvanvarainen, mutta kuulusi sivutuotteista annetun lain mukaisen sivutuotevalvonnan piiriin. Säännöksellä varmistettaisiin riittävä asiantuntemus kyseisen energiantuotantoyksikön päästöraja-arvoja määritettäessä.

Käytännössä aloite asiantuntija-avusta monipolttoaineyksikön päästöraja-arvojen määrittämisessä voi tulla sivutuotelain mukaisen viranomaisen lisäksi toiminnanharjoittajalta.

Sivutuotelain mukaisista kunnan eläinlääkärin tekemistä laitosten ja toimijoiden hyväksynnästä ja valvonnasta peritään maksu valtion maksuperustelain (150/1992) ja kunnaneläinlääkärin maksullisista suoritteista annetun asetuksen (1044/2017) mukaan. Tämä maksu kattaisi myös kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen antaman asiantuntija-avun.

221 f §. *Lannan polttoainekäyttöön liittyvä valvonta.* Uudessa pykälässä säädettäisiin lannan polttoainekäyttöön liittyvästä viranomaisvalvonnasta.

Uuden pykälän 1 momentissa säädettäisiin viranomaisvalvonnasta tilanteessa, jossa lantaa poltetaan ympäristönsuojelulain mukaan rekisteröintivelvollisessa tai ympäristöluvanvaraisessa energiantuotantoyksikössä.

Uuden pykälän 2 momentissa säädettäisiin viranomaisvalvonnasta tilanteessa, jossa lantaa poltetaan muussa kuin ympäristönsuojelulain mukaan rekisteröintivelvollisessa tai ympäristöluvanvaraisessa energiantuotantoyksikössä. Näissä tilanteissa valvontavastuu säilyisi sivutuotevalvonnasta vastaavalla toimivaltaisella viranomaisella, mutta kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle säädettäisiin velvollisuus antaa asiantuntija-apua. Säännöksellä varmistettaisiin riittävä asiantuntemus kyseisen energiantuotantoyksikön valvonnassa, esimerkiksi arvioitaessa päästöraja-arvojen ja polttoa koskevien lämpötilavaatimusten noudattamista.

Sivutuotelain mukaisista kunnan eläinlääkärin tekemistä laitosten ja toimijoiden hyväksynnästä ja valvonnasta peritään maksu valtion maksuperustelain ja kunnaneläinlääkärin maksullisista suoritteista annetun asetuksen mukaan. Tämä maksu kattaisi myös kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen antaman asiantuntija-avun.

3.2 Laki eläimistä saatavista sivutuotteista

33 §. *Toimijan ja laitoksen rekisteröiminen sekä laitoksen hyväksyminen.* Pykälään lisättäisiin uusi 4 momentti ympäristönsuojelulain ja sivutuotelain välisen rajanvedon selventämiseksi. Samalla voimassa olevan lain 4 ja 5 momentti siirtyisivät 5 ja 6 momentiksi. Sivutuotelain 33 §:n mukaan sivutuoteasetuksen 24 artiklan mukainen toiminta edellyttää hyväksyntää. Hallinnollisen taakan pienentämiseksi sivutuotelain mukaista hyväksyntää ei kuitenkaan ehdotuksen mukaan vaadittaisi tuotantoeläinten lantaa polttoaineena käyttäviltä laitoksilta, jos laitos olisi rekisteröity tai saanut luvan ympäristönsuojelulain nojalla. Lisäksi edellytyksenä olisi, että laitoksen yhteydessä ei pidettäisi tuotantoeläimiä, eikä sen toimintaan näin ollen voitaisi katsoa liittyvän eläintautien leviämisen vaaraa. Kyseisiä laitoksia valvottaisiin ympäristönsuojelulain nojalla. Lannalla tarkoitetaan sivutuoteasetuksen määritelmän mukaisesti ulosteita ja/tai virtsaa kuivikkeiden kanssa tai ilman.

35 a §. *Lannan käyttö polttoaineena muissa kuin ympäristönsuojelulain mukaan luvanvaraisissa tai rekisteröitävissä laitoksissa.* Pykälässä säädettäisiin lannan poltosta poltettaessa lantaa sellaisenaan tai lannan ja muun polttoaineen seoksena polttolaitoksissa, joilta ei kokonsa puolesta edellytettäisi ympäristönsuojelulain mukaista rekisteröintiä tai hyväksyntää.

Alkuperätilalla energiantuotantoon käytettävän siipikarjan lannan polttoon polttolaitoksissa, joiden polttoaineteho on korkeintaan 5 megawattia, sovelletaan sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetuksen liitteen III luvun IV ja luvun V jakson B vaatimuksia. Energiatuotantoon käytettävään muuhun tuotantoeläinten lannan polttoon polttolaitoksissa, joiden polttoaineteho on korkeintaan 50 megawattia, sovelletaan liitteen III luvun IV ja soveltuvin osin luvun V jakson B ja C vaatimuksia ja mitä tässä pykälässä säädettäisiin. Polttolaitoksiin, joiden polttoaineteho on yli 50 megawattia, sovelletaan jätteenpolton vaatimuksia.

Sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetuksen liitteen III luvun V kohdan C alakohdassa 4 annetaan mahdollisuus poiketa kyseisessä kohdassa esitetyistä vaatimuksista (lämpötila-aikaparametrit, hiukkaspäästöt, lannan manuaalinen syöttö polttokammioon). Esityksen mukaan kyseisiin vaatimuksiin sovellettaisiin, mitä ympäristönsuojelulain 221 d §:ssä säädettäisiin. Edellä mainittujen poikkeusten lisäksi ns. monipolttoaineyksiköiden (lannan ja muun polttoaineen, kuten puuhakkeen tai turpeen, seosta poltettaessa), päästöraja-arvoihin sovellet-

taisiin, mitä ympäristönsuojelulain 221 e §:ssä säädettäisiin. Laitoksia valvoisi kunnaneläinlääkäri sivutuotelain nojalla.

35 b §. *Lannan käyttö polttoaineena ympäristönsuojelulain mukaan luvanvaraisissa tai rekisteröitävissä laitoksissa, joiden yhteydessä pidetään eläimiä.* Pykälässä säädettäisiin lannan poltosta polttolaitoksissa, joiden polttoaineteho on vähintään 1 mutta korkeintaan 50 megawattia ja jotka sijaitsevat esimerkiksi hevostallin yhteydessä. Kyseisiltä laitoksilta edellytettäisiin sekä ympäristönsuojelulain mukaista rekisteröintiä tai ympäristölupaa, että sivutuotelain mukaista hyväksyntää. Kyseisiä laitoksia koskisivat polton osalta samat vaatimukset kuin edellä 35 a §:ssä. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen arvioisi ympäristönsuojelulain mukaisen rekisteröinnin tai ympäristönluvan myöntämisen yhteydessä polttoa koskevien vaatimusten täyttymisen. Sivutuotelain mukaista hyväksyntää myöntäessään kunnaneläinlääkäri tulisi huomioida sivutuotelainsäädännön vaatimusten täyttyminen. Laitoksia valvoisi kunnaneläinlääkäri sivutuotelain nojalla.

4 Esityksen vaikutukset

Esityksen mukaista lannan polttoa koskevaa lainsäädäntöä sovellettaisiin kaikkien tuotantoeläinten lannan polttoon. Tarvetta poltolle tiedetään olevan kuitenkin lähinnä hevosenlannan osalta, joten tässä esityksen vaikutuksia arvioidaan erityisesti hevosenlannan polton kannalta.

Vaikutusten arviointi on tehty virkatyönä. Yritysvaikutusten arviointi perustuu kuitenkin laadittuun selvitykseen *Hevosenlannanpolton lainsäädännön muutoksen vaikutusarviointi* (Envitechpolis, 4.4.2018), jäljempänä *vaikutusarviointiselvitys*. Vaikutusarviointiselvityksessä arviointiin hevosen lannan polton kannattavuutta eri kokoluokan uusissa ja jo käytössä olevissa energiantuotantoyksiköissä. Lisäksi arvioitiin, millaisia hyötyjä lannanpolton helpottumisesta seuraa ja millaisissa tapauksissa lannanpoltto voisi olla järkevä ratkaisu. Vaikutusarviointiselvitykseen haastateltiin polttolaitosten edustajia, lannanpolttoon soveltuvan tekniikan laitetoimittajia, sekä hevosalan toimijoita.

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Yritysvaikutukset

Yleistä

Vaikutusarviointiselvityksen mukaan hevosenlannan polttoainekäyttö lisääntyisi esitettyjen lakimuutosten johdosta maksimissaan 20–30 prosenttiin nykyiseen noin neljän prosentin tasoon nähden. Lantaa tulevaisuudessa polttavien energiantuotantoyksiköiden lukumäärää arviotaessa on tässä hallituksen esityksessä oletettu, että jatkossa lantaa käytettäisiin polttoaineena noin 100 000 tonnia vuodessa. Parhaiten kannattavaa lannan poltto olisi seospolttona muun polttoaineen kuten hakkeen seassa suurissa lämpölaitoksissa ja voimaloissa, joiden toiminnassa lannan laatu vaihtelut eivät aiheuta ongelmia.

Kun lannan polttoainekäyttöön ei sovelleta jätteenpolttolainsäädäntöä, poistuvat lannan poltosta muun muassa jätteenpolttolainsäädännön mukaiset päästöraja-arvot sekä vaatimukset jatkuvatoimisista päästömittauksista (typenoksidit, hiilimonoksidi, hiukkaset, orgaanisen hiilen kokonaismäärä, suolahappo, fluorivety, rikkidioksidi) ja vähintään kahdesti vuodessa tehtävistä päästömittauksista (raskasmetallit, dioksiinit ja furaanit). Muutos vähentää savukaasujen puhdistukseen ja päästömittauksiin liittyviä investointi- ja käyttökustannuksia. Muutoksen myön-

teiset taloudelliset vaikutukset ovat suhteessa sitä suurempia, mitä pienemmästä energiantuotantoyksiköstä on kyse.

Muu kuin tallikohtainen energiantuotanto

Uutta lainsäädäntöä voitaisiin soveltaa EU-säädösten johdosta ainoastaan polttoaineteholtaan korkeintaan 50 megawatin energiantuotantoyksiköihin. Uuden lainsäädännön vaatimukset täyttäviä käytössä olevia energiantuotantoyksiköitä on runsaasti hevoskeskittymien lähellä. Hevoslannan poltto painottuisikin Etelä- ja Keski-Suomessa sijaitsevien hevoskeskittymien ja suurimpien kaupunkien läheisyyteen.

Vaikutusarviointiselvityksen mukaan lannan hyödyntäminen polttoaineena voisi olla energiantuotantoyksiköille kannattavaa jopa ilman jätteenkäsittelymaksuja. Oletettavasti yksiköt perisivät kuitenkin lannan noudosta talleilta maksua. Karkean arvion mukaan olemassa olevista polttoaineteholtaan noin 10–50 megawatin energiantuotantoyksiköistä noin 5–10 kpl ja pienemmistä muutaman megawatin yksiköistä noin 10–30 kpl voisi lisätä hevoslannan polttoainevalikoimaansa. Uusia energiantuotantoyksiköitä ei arvioida otettavan merkittävässä määrin käyttöön pelkästään ehdotettavien lainsäädäntömuutosten johdosta. Kun uusia yksiköitä tulevaisuudessa otetaan käyttöön muista syistä (esimerkiksi ikääntyneen yksikön uusiminen tai lisääntynyt lämmöntarve), olisi niissä ehdotettavien lainsäädäntömuutosten johdosta nykyistä kannattavampaa lisätä lanta polttoainevalikoimaan. Lannan polttoainekäyttöä uusissa yksiköissä edistäisi myös se, että lannan polttoon liittyvät erityisvaatimukset on mahdollista ottaa huomioon jo investoinnin suunnitteluvaiheessa.

Kiinnostusta hevoslannanpoltoon heikentää vaikutusarviointiselvityksen mukaan epävarmuus vaaditun polttolämpötilan saavuttamisessa. Ongelmana nähdään myös lannan suuret laatuvariaatiot. Poltossa syntyvä tuhka ja sen hyödyntäminen voidaan myös nähdä ongelmana. Tuhkaa voidaan hyödyntää kaatopaikka- ja maanrakentamisessa sekä metsälannoituksessa. Uuden polttoaineen käyttöönotto edellyttää rekisteröitävän energiantuotantoyksikön osalta rekisteröinnin muuttamista ja luvanvaraisen energiantuotantoyksikön osalta ympäristöluvan muuttamista. Tämä voi osaksi heikentää kiinnostusta uusien polttoaineiden käyttöönottoon.

Tallikohtainen energiantuotanto

Vaikutusarviointiselvityksen mukaan hevoslannan polttoainekäyttö on ehdotetuista lainsäädäntömuutoksista huolimatta harvoin pienille energiantuotantoyksiköille taloudellisesti kannattava vaihtoehto. Polttotekniikkaan liittyvät lainsäädännön vaatimukset, kuten lämpötilamittaukset ja lisäpoltin, nostavat investointikustannuksia. Lainsäädännön edellyttämistä vuosittaisista päästömittauksista aiheutuu lantaa polttaville laitoksille lisäksi olennaisia kuluja. Lannan tallikohtaisen polttoainekäytön arvioidaan edellyttävän riittävän ympärivuotisen lämpöenergian tarpeen lisäksi yli 50 hevoskeskittymää. Lannan polttoainekäytön arvioidaan olevan taloudellisesti kannattavaa polttoaineteholtaan vähintään puolen megawatin uusissa ja vähintään yhden megawatin olemassa olevissa energiantuotantoyksiköissä. Karkean arvion mukaan tallikohtaisia energiantuotantoyksiköitä hankittaisiin hevostallien yhteyteen lainsäädännön muutosten johdosta muutamia.

Tallien lantahuolto

Lannan poisvienti aiheuttaa usein suuret kustannukset taajamissa sijaitseville talleille. Vaikutusarviointiselvityksen perusteella talliyrittäjät maksavat poisviennistä nykyisellään muutamasta eurosta useaan kymmeneen euroon lantakuutiota kohden. Lannan polttoainekäytön

yleistymisen arvioidaan pienentävän taajamatallien lannan poisviennin kustannuksia. Hevostalleilla, jotka sijaitsevat maataloilla ei lannasta aiheudu kustannuksia, koska lanta voidaan hyödyntää lannoitteena. Hevosista elää Suomessa maataloilla noin 27 prosenttia.

Vaikutukset julkiseen talouteen

Hevosenlannan polttoainekäytön kasvulla olisi jonkin verran kunnallistaloudellisia vaikutuksia, sillä uuden polttoaineen käyttöönottoon energiantuotannossa liittyvien rekisteröinnin muutositilmoitusten ja ympäristöluvan muutoshakemusten määrä lisääntyisi. Kokonaan uutta energiantuotantoa koskevia rekisteröinti-ilmoituksia ja lupahakemuksia saattaa tulla muutamia.

Kunnallistaloudellisten vaikutusten syntymekanismi liittyy erityisesti siihen, että kunnilla on ympäristönsuojelulain nojalla mahdollisuus periä maksuja rekisteröinti-ilmoitusten ja lupahakemusten käsittelystä, sekä rekisteröitävien ja luvanvaraisten toimintojen jälkivalvonnasta. Maksuilla katetaan kunnan viranomaisten toimintamenoja. Maksuista määrätään tarkemmin kunnan hyväksymässä taksassa. Taksat eivät ole kaikissa kunnissa samat. Peruslähtökohta on kuitenkin, että maksun suuruuteen vaikuttaa taksan mukaisen hinnoittelun lisäksi tehtävään käytetty tuntimäärä. Tämä peruslähtökohta ei kuitenkaan koske mikroyrityksiltä ympäristönsuojelulain 206 §:n nojalla perittäviä valvontamaksuja. Mikroyrityksiltä perittäviä valvontamaksuja tulee mainitun säännöksen nojalla kohtuullistaa siten, että perittävä maksu suhteutetaan valvottavan toiminnan laajuuteen ja luonteeseen. Myös kyseistä kohtuullistamissäännöstä sovellettaessa perittävistä maksuista määrätään tarkemmin kuntien taksoissa.

Kuntaliitto selvitti syksyllä 2014, kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten taksojen mukaan perittyjen maksujen suuruutta, jäljempänä *kuntaselvitys*. Taksoissa on yleisesti todettu taksan maksujen perustuvan keskimääräiseen omakustannusarvoon, joka on sama summa kuin taksan tuntihinta. Tuntihinnan suuruus vaihteli 30 eurosta 100 euroon keskiarvon ollessa 50 euroa. Sama tuntihinta koskee lupa-, ilmoitus- ja valvonta-asioiden käsittelyä kunnassa. Kuntaselvityksen mukaan yksittäisen energiantuotantolaitoksen (lämpökeskus) rekisteröinti-ilmoituksen käsittelyyn käytetty aika kunnissa on keskimäärin 16 henkilötuntia (htt). Vastaavasti yksittäisen energiantuotantolaitoksen (lämpökeskus) ympäristöluvan käsittelyyn käytetty aika on kunnissa keskimäärin 63 henkilötuntia (htt). Selvityksessä ei ole tietoja rekisteröinnin muutokseen, tai ympäristöluvan muutokseen eikä rekisteröityjen tai luvitettujen energiantuotantolaitosten jälkivalvontaan käytetyistä keskimääräisistä henkilötuntimääristä kunnissa. Joka tapauksessa ympäristöluvan muutokseen käytetty henkilötuntimäärä on lähtökohtaisesti pienempi kuin kokonaan uuden luvan käsittelyssä.

Kuntaselvitykseen perustuvien hinnoittelu- ja tuntimäärätietojen perusteella jokaisen yksittäisen energiantuotantolaitosta koskevan rekisteröinti-ilmoituksen käsittely lisää kuntien käsittelymaksukertymää 480—1600 euroa, keskiarvon ollessa 800 euroa. Vastaavasti jokaisen yksittäisen energiantuotantolaitosta koskevan lupahakemuksen käsittely lisää kuntien käsittelymaksukertymää 1890—6300 euroa, keskiarvon ollessa 3150 euroa. Jälkivalvonnasta aiheutuvaa maksukertymän lisäystä ei ole kuntaselvitykseen perustuvien tietojen perusteella mahdollista arvioida lainkaan.

Jos rekisteröinnin muutoksia olisi 30 kappaletta ja oletetaan, että yksittäisen rekisteröinnin muutoksen käsittelystä perittäisiin keskimäärin 800 euroa, niin kuntien käsittelymaksukertymä lisääntyisi yhteensä 24 000 euroa. Jos luvan muutoksia olisi 10 kappaletta ja oletetaan, että yksittäisen lupamuutoksen käsittelystä perittäisiin 2000 euroa, niin kuntien käsittelymaksukertymä lisääntyisi yhteensä 20 000 euroa.

Kansantaloudelliset vaikutukset

Lakimuutosten arvioidaan lisäävän lannan polttoainekäyttöä noin 100 000 tonnilla vuodessa. Lannalla pääosin korvattaisiin kotimaista puu- ja turvepolttoainetta, jolloin polttoaineiden hankkimisen vaikutukset työllisyyteen ja kauppataseeseen ovat vähäisiä. Joissain yksittäisissä tapauksissa lannan poltolla saatetaan korvata fossiilisia tuontipolttoaineita (polttoöljy). Lannan ottaminen polttoainekäyttöön olemassa olevassa energiantuotantoyksikössä (noin 15—40 kpl) saattaa edellyttää investointeja esimerkiksi uusiin lisäpolttimiin. Investointeja kokonaan uusiin tallikohtaisiin energiantuotantoyksiköihin arvioidaan tehtävän muutamia. Esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia kansantalouteen.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Asetuksen (EU) 2017/1262 mahdollistamien kansallisten poikkeusten myöntäminen kaikille korkeintaan 50 megawatin energiantuotantoyksiköille suoraan lakitason sääntelyllä vähentäisi kunnan ympäristönsuojeluviranomaisten työmäärää sekä sujuvoittaisi viranomaisprosesseja, koska poikkeusten myöntäminen ei edellyttäisi jokaisen energiantuotantoyksikön kohdalla erillistä viranomaisharkintaa.

Hevosenlannan polttoainekäytön kasvu lisäisi jonkin verran kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten työmäärää, kun uuden polttoaineen käyttöönottoon energiantuotannossa liittyviä rekisteröinnin muutosilmoituksia tulisi arviolta 30 kpl ja ympäristöluvan muutoshakemuksia tulisi arviolta 10 kpl. Tämän tarkempia tietoja ei käytettävissä olevan aineiston perusteella pystytä esittämään. Kuten jo edellä on selostettu, kuntaselvityksen mukaan yksittäisen uuden energiantuotantolaitoksen (lämpökeskus) rekisteröinti- ilmoituksen käsittelyyn käytetty aika kunnissa on keskimäärin 16 henkilötyötuntia (htt). Vastaavasti yksittäisen uuden energiantuotantolaitoksen (lämpökeskus) ympäristöluvan käsittelyyn käytetty aika on kunnissa keskimäärin 63 henkilötuntia (htt). Selvityksessä ei ole tietoja rekisteröinnin muutokseen tai ympäristöluvan muutokseen käytetyistä keskimääräisistä henkilötyötuntimääristä kunnissa, joten täsmällisempää arviota hevosenlannan polttoainekäytön kasvun vaikutuksista viranomaisten työmäärään ei pystytä esittämään.

Lisäksi poltto-olosuhteiden sekä vuosittaisten päästömittausten valvonta lisäisi jonkin verran työmäärää kunnissa. Tämän tarkempia tietoja ei käytettävissä olevan aineiston perusteella pystytä esittämään. Kuten jo edellä on selostettu, kuntaselvityksessä ei ole mitään tietoja rekisteröityjen tai luvitettujen energiantuotantolaitosten jälkivalvontaan käytetyistä keskimääräisistä henkilötyötuntimääristä kunnissa.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen työmäärä lisääntyisi myös sivutuotevalvonnasta vastaavalle viranomaiselle annettavan asiantuntija-avun myötä. Olemassa olevissa energiantuotantoyksiköissä poltto-olosuhteiden valvonta alkaisi kuitenkin ehdotetun poikkeuksen perusteella vasta kuuden vuoden siirtymäajan jälkeen. Lisäksi lannan polttoainekäyttö tapahtuisi maantieteellisesti verrattain hajautetusti, jolloin vaikutus yksittäisen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen työmäärään olisi pääsääntöisesti vähäinen.

Sivutuotteita energiantuotannossa polttavien laitosten hyväksyntä ja valvonta kuuluvat sivutuotelain mukaan kunnaneläinlääkärille. Kunnaneläinlääkärin hyväksynnän piiriin tulisi arvioida mukaan 10—30 lantaa polttavaa laitosta koko maassa. Ehdotuksen mukaan sivutuotelain mukaista kunnaneläinlääkärin hyväksyntää ei nykytilanteesta poiketen vaadittaisi tuotantoeläinten lantaa polttavilta laitoksilta, jos laitos on rekisteröity tai saanut luvan ympäristönsuojelulain nojalla. Tällä vältettäisiin päällekkäinen viranomaistyö. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta edellytettävä asiantuntija-apu kunnaneläinlääkärille helpottaisi kunnaneläinlääkärin työtä.

4.3 Ympäristövaikutukset

Ravinteiden kierrätyksen ja lannan maanparannusvaikutusten kannalta hevosenlannan polttoainekäyttöä ei voida pitää optimaalisena vaihtoehtona. Ravinteiden ja orgaanisen aineksen hyödyntämisen mahdollistaa parhaiten lannan suora peltolevitys.

Hevosenlannan polttoainekäytön lisääntyminen tarkoittaisi, että energiantuotannon päästöt kasvaisivat jonkin verran. Lannan lisäämisellä polttoainevalikoimaan olisi kuitenkin vähäinen vaikutus energiantuotantoyksikön päästöihin, koska hevosenlannan osuus yksikön kokonaispolttoainemäärästä olisi tyypillisesti pieni, noin 10—30 prosenttia ja lannalla todennäköisesti korvattaisiin jonkun muun polttoaineen käyttöä. Hevosenlannan polttoainekäyttö pääsääntöisesti hieman kiristäisi monipolttoaineyksikön päästöraja-arvoja riippuen lannan osuudesta, korvattavasta polttoaineesta sekä yksikön iästä ja polttoainetehosta. Polttoaineteholtaan alle viiden megawatin kattiloiden hiukkaspäästöjen raja-arvot voisivat niille ehdotetun poikkeuksen johdosta joissain tapauksissa jonkin verran kasvaa, riippuen erityisesti kattilan iästä. Lannan polttoainekäytön kasvulla ei kuitenkaan olisi merkittävää vaikutusta paikalliseen, alueelliseen tai valtakunnalliseen ilmanlaatuun.

Hevosenlannan polttoainekäyttöön voi liittyä pölyämisvaikutuksia tai hajuhaittoja lähialueella. Tällaisia vaikutuksia voi ilmetä myös, jos lantaa poltetaan sellaisissa energiantuotantoyksiköissä, jotka polttoainetehonsa vuoksi eivät ole ympäristönsuojelulain energiantuotantoa koskevien säännösten mukaan rekisteröitäviä tai luvanvaraisia. Näissä tilanteissa lannan polton aiheuttamat pöly- ja hajuhaitat voivat tapauskohtaisen harkinnan perusteella johtaa siihen, että toiminnalta edellytetään ympäristölupaa niin sanotulla naapuruussuhdeperusteella (YSL 27 §:n 2 momentin 3 kohta).

4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Esityksellä toteutetaan pääministeri Juha Sipilän hallituksen hallitusohjelman biotaloutta ja puhtaita ratkaisuja koskevaan kärkihankkeeseen kuuluva tavoite sallia hevosen lannan käyttö energiantuotannossa.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet

Asian valmistelu aloitettiin tammikuussa 2017. Valmistelu tehtiin virkatyönä yhteistyössä ympäristöministeriön, maa- ja metsätalousministeriön ja Elintarviketurvallisuusviraston kesken. Esityksen vaikutusten arvioinnissa hyödynnettiin hallituksen hevosenlanta-hyötykäyttöön -hankkeessa (HELMET-hanke) saatua tietoa hevosenlannan poltosta energiantuotannossa. HELMET-hankkeen toteuttaja on Envitecpolis Oy.

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Luonnos hallituksen esitykseksi oli lausunnolla 12.4.—9.5.2018 välisen ajan. Lausuntopyynnön yhteydessä esitys lähetettiin myös lainsäädännön arviointineuvostolle. Se ei ottanut esitystä käsiteltäväkseen.

Esityksestä saatiin lausunto seuraavilta tahoilta: Bioenergia ry, Biolaitosyhdistys ry, Bio Carbon Oy, Elintarviketurvallisuusvirasto Evira, Energiateollisuus ry, Etelä-Suomen aluehallintovirasto (toimitti aluehallintovirastojen yhteisen lausunnon), Fortum Power and Heat Oy, Humuspehtoori Oy, Luonnonvarakeskus, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry,

Pirkanmaan ELY-keskus, Suomen Hevostietokeskus ry, Suomen Hippos ry, Suomen Kuntaliitto ry, Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry ja Suomen Yrittäjät ry.

Esityksestä saatiin sekä myönteistä että kriittistä palautetta.

Myönteisessä palautteessa esitystä arvioitiin yleisesti joko onnistuneeksi kokonaisuudeksi tai tarpeelliseksi ja perustelluksi (Bioenergia ry, Fortum Power and Heat Oy, Elintarviketurvallisuusvirasto Evira, Energiategollisuus ry, Suomen Hevostietokeskus ry).

Jotkut tahot ilmaisivat myönteisessä palautteessaan kannattavansa sitä, että kaikki EU-asetuksen mahdollistamat poikkeukset hyödynnettäisiin täysimääräisesti suoraan lain nojalla (Bioenergia ry, Fortum Power and Heat Oy). Muutama taho puolestaan korosti, että erityisesti poikkeuksiin kuuluva olemassa olevaa toimintaa koskeva siirtymäaika säännös on tarkoituksenmukainen (Suomen Hippos ry, Suomen Hevostietokeskus ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry).

Muutama taho toi lisäksi myönteisessä palautteessa esiin, että monipolttoaineyksikkölaskennan mahdollistaminen päästöraja-arvoja määrittäessä on kannatettavaa ja tarkoituksenmukaista. (Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Suomen Hippos ry, Elintarviketurvallisuusvirasto Evira).

Yksi taho (Suomen Yrittäjät ry) mainitsi pitävänsä hyvänä sitä, että lannan polttoainekäytön yleistyminen pienentää taajamatallien lannan poisviennin kustannuksia. Useat tahot kuitenkin korostivat, että lannoitekäyttö on edelleen järkevin tapa hyödyntää esityksessä tarkoitettua lantaa (Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry, Suomen Kuntaliitto ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Elintarviketurvallisuusvirasto Evira).

Kriittisessä palautteessa esitystä moitittiin EU:n jätehierarkian vastaiseksi (Humuspehtoori oy, Biolaitosyhdistys ry). Lisäksi esitettiin, että lannan polttoainekäytön helpottamisen sijasta tulisi lannan keräämistä ja käsittelyä talleilla helpottaa poistamalla pienten paikallisten kompostointikenttien ympäristöluvanvaraisuus (Humuspehtoori oy). Edelleen tuotiin esiin, että hevoseläntä poltettaessa vapautuu hiilidioksidiä ilmakehään, mikä puolestaan on vastoin Suomea velvoittavia kansainvälisiä sitoumuksia. Lakimuutosta pidettiin maatilamittakaavan laitoksille käytännössä näennäisenä, eikä sen nähty muuttavan käytännössä vallitsevaa tilannetta, jossa lannanpolto maatilamittakaavassa ei ole mahdollista teknistaloudellisten syiden takia (Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry). Jatkovalmistelussa todettiin, että kyse on EU-asetukseen pohjautuvasta sääntelystä, eikä kriittinen palaute johtanut esityksen muokkaukseen.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen asiantuntija-apua koskevista säännösehdoista saatiin paljon palautetta. Useat tahot (Bionenergia ry, Fortum Power and Heat Oy, Energiategollisuus ry) esittivät, että ehdotetuista ympäristönsuojelulain säännöksistä poistettaisiin vaatimus siitä, että kunnan ympäristönsuojeluviranomainen antaisi asiantuntija-apua ”pyydettyä”. Näin säännösten sanamuoto olisi yhdenmukainen samaan esitykseen sisältyvien ehdotettujen sivutuotelain säännösten kanssa. Tämä palaute huomiottiin jatkovalmistelussa. Yksi taho (Bionenergia ry) toi esiin, että asiantuntija-avun pitäisi olla maksutonta. Toinen taho (Suomen Kuntaliitto ry) toi puolestaan esiin, että asiantuntija-avusta pitäisi olla mahdollista periä maksu tai saada korvaus. Jatkovalmistelussa todettiin, että sivutuotelain mukaisista kunnan eläinlääkärin tekemistä laitosten ja toimijoiden hyväksynnästä ja valvonnasta peritään maksu valtion maksuperustelain (150/1992) ja kunnaneläinlääkärin maksullisista suoritteista annetun asetuksen (1044/2017) mukaan. Tämä maksu kattaisi myös kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen antaman asiantuntija-avun. Joka tapauksessa asiantuntija-avun antamiseen liittyvä työmäärän

lisäys olisi esityksen vaikutustenarvioinnin mukaan vähäistä. Esitykseen sisältyvän ympäristönsuojelulain muutoslain perusteluja täydennettiin tähän liittyvällä tekstillä.

Yksi taho (Energiateollisuus ry) toi esiin, että jätteenpolttolaitoksia ja jätteen rinnakkaispolttolaitoksia koskevassa ympäristönsuojelulain 107 §:n sääntelyssä pitäisi erikseen vielä varmistaa, ettei sitä sovelleta esityksessä tarkoitettuun lannan polttoon. Tämä palaute huomioidaan jatkovalmistelussa. Sen johdosta esitystä täydennettiin selkeyden vuoksi säännöksellä, jonka mukaan esityksessä tarkoitettu lannan poltto rajattaisiin ympäristönsuojelulain 107 §:n sääntelyn ulkopuolelle (uusi 107 §:n 2 momentin 4 kohta). Tämä sama taho esitti myös, että toiminnanharjoittajalla pitäisi kuitenkin aina olla mahdollisuus valita, että esityksessä tarkoitettuun lannan polttoon sovelletaankin jätteenpolton vaatimuksia. Jatkovalmistelussa todettiin, että sivutuoteasetus ja sen täytäntöönpanoasetus antavat mahdollisuuden polttaa tässä esityksessä tarkoitettua lantaa jätteenä tai energian lähteenä. Tässä esityksessä varmistetaan kuitenkin selkeyden vuoksi, että kyse olisi kaikissa tilanteissa poltosta energian lähteenä. Tämä palaute ei johtanut esityksen muokkaukseen.

Yksi taho (Suomen Kuntaliitto ry) toi esiin, että lausunnolla olleen sivutuotelain 35 b §:n mukaan ympäristölupaa edellyttävien tai rekisteröitävien eläinten pitopaikkojen yhteydessä lannan polttoainekäytön hyväksyy myös kunnan eläinlääkäri. Tässä on kyse kahden eri viranomaisen päällekkäisestä hallinnosta, jolle ei ole riittävää perustetta. Kunnan ympäristölupaviranomaisen ratkaisun tulisi tässä tapauksessa olla riittävä. Jatkovalmistelussa todettiin, että toimintaan liittyvä eläintautien leviämisen vaara, jos tilalla pidetään tuotantoeläimiä. Tämän johdosta toiminta edellyttää EU:n sivutuoteasetuksen mukaista hyväksyntää. Suomessa sivutuoteasetuksen mukaisen hyväksyntään sovelletaan sivutuotelakia ja hyväksyvä viranomainen on kunnaneläinlääkäri, jolla katsotaan olevan tarvittava eläintautiasiantuntemus. Palaute ei johtanut esityksen muokkaukseen.

Yksi taho (Pirkanmaan ELY-keskus) toi esiin, että hevosenlannan polttoon voi liittyä esimerkiksi pölyämisvaikutuksia tai hajuhaittoja lähialueella, mikä ehdotetulla sääntelyllä (esimerkiksi alle 1 MW energiantuotantoyksiköiden osalta) jäisi kokonaan ympäristönsuojelulain sääntelyn ulkopuolelle muun kuin jälkivalvonnan osalta. Jatkovalmistelussa todettiin, että lannan polton aiheuttamat pöly- ja hajuhaitat voivat tuki tapauskohtaisen harkinnan perusteella johtaa myös pienissä energiantuotantoyksiköissä siihen, että toiminnalta edellytetäänkin ympäristölupaa niin sanotulla naapuruussuhdeperusteella (YSL 27 § 2 momentin 3 kohta). Esityksen ympäristövaikutuksia täydennettiin tähän liittyvällä tekstillä.

Jotkut tahot (Etelä- Suomen aluehallintovirasto, Bioenergia ry, Bio Carbon OY, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry) kaipaivat kannanottoa siihen, sovelletaanko lannan paahtamisessa muodostuvan kaasun polttoon nyt ehdotettavaa sääntelyä tai jätteenpoltoa koskevaa sääntelyä. Jatkovalmistelussa todettiin, että tällaista kaikkia tilanteita koskevaa yleistä kannanottoa ei voida esityksen yhteydessä esittää. Esitykseen sisältyvän ympäristönsuojelulain muutoslain perusteluja kuitenkin täydennettiin tähän liittyvällä tekstillä.

Useat tahot (Bionenergia ry, Energiateollisuus ry, Aluehallintovirastot, Fortum Power and Heat Oy, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Elintarviketurvallisuusvirasto Evira) toivat myös esiin, että sääntelyn soveltamisen tueksi tarvittaisiin ohjeistusta. Yksi taho (Suomen Hippos ry) huomautti, että kunnaneläinlääkäreiden koulutuksella on tarjottava riittävät tiedot ja valmiudet tallinpitäjien tasavertaisen kohtelun mahdollistamiseksi valvonnoissa. Jatkovalmistelussa todettiin, että ohjeen laatimistarve on tiedostettu jo esitystä valmisteltaessa. Sen laatimista on jo jonkin verran suunniteltukin. Elintarviketurvallisuusvirastolla on keskeinen rooli sivutuotevalvonnan valtakunnallisessa ohjauksessa ja ohjeistuksen laadinnassa. Tällä taataan toimijoiden tasavertainen kohtelu.

6 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Ympäristönsuojelulain muuttamisesta annettavaan lakiin sisältyisi lisäksi siirtymäsäännös, joka koskisi muutoslain voimaantulohetkellä vireillä olevia ympäristölupahakemuksia.

7 Riippuvuus muista esityksistä

Tällä esityksellä on liittymäkohta hallituksen esitykseen eduskunnalle maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevaksi lainsäädännöksi (HE 14/2018 vp). Esitykseen sisältyvässä ehdotuksessa eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain 35 a ja 35 b §:ssä kunnaneläinlääkärin tehtävät olisi maakuntauudistuksessa tarkoitus siirtää maakunnalle.

8 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Esitys on merkityksellinen perustuslain 18 §:n 1 momentin sekä 20, 80 ja 121 §:n kannalta.

Elinkeinovapaus (PL 18 § 1)

Ehdotus sivutuotelain muuttamisesta

Sivutuotelain mukainen laitosten hyväksyntäsääntely on merkityksellistä perustuslain 18 §:ssä turvatun elinkeinovapauden kannalta. Sääntelyn suhdetta perustuslakiin on arvioitu laajasti hallituksen esityksessä laiksi eläimistä saatavista sivutuotteista ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 235/2014 vp). Tässä esityksessä sivutuotelain muutosehdotukseen sisältyvät toimijan hyväksyntää koskevat säännökset vastaavat pääosin voimassa olevaa sivutuotelain sääntelyä. Koska joitain muutoksia hyväksyntäsääntelyyn kuitenkin esitetään, on sääntelyä syytä arvioida perustuslain 18 §:n kannalta erikseen myös tässä esityksessä.

Perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Vaatimus viranomaisen myöntämästä luvasta merkitsee rajoitusta perustuslaissa turvattuun elinkeinovapauteen. Perustuslakivaliokunta on käytännössään pitänyt elinkeinovapautta pääsääntönä, mutta katsonut elinkeinotoiminnan luvanvaraistamisen olevan poikkeuksellisesti mahdollista (ks. esim. PeVL 19/2002 vp, PeVL 46/2016 vp, s. 3 ja PeVL 13/2014 vp, s. 2).

Luvanvaraisuudesta on valiokunnan vakiintuneen käytännön mukaan säädettävä lailla, jonka on täytettävä perusoikeutta rajoittavalta lailta vaadittavat yleiset edellytykset. Laissa säädettävien elinkeinovapauden rajoitusten tulee olla täsmällisiä ja tarkkarajaisia, minkä lisäksi rajoittamisen laajuuden ja edellytysten tulee ilmetä laista. Sääntelyn sisällön osalta perustuslakivaliokunta on pitänyt tärkeänä, että säännökset luvan edellytyksistä ja pysyvyydestä antavat riittävän ennustettavuuden viranomaistoiminnasta. Tältä kannalta merkitystä on muun muassa sillä, missä määrin viranomaisen toimivaltuudet määräytyvät sidotun harkinnan, missä määrin tarkoituksenmukaisuusharkinnan mukaisesti (ks. mm. PeVL 69/2014 vp, s. 2, PeVL 65/2014 vp, s. 2/II ja PeVL 22/2014 vp, s. 4—5).

Ehdotuksessa hakemus laitoksen hyväksymiseksi perustuu Suomea sitoviin unionin säädöksiin. Asetuksessa (EU) 2017/1262 on säädetty esityksessä tarkoitetut toiminnot, jotka vaativat hyväksymistä sekä edellytykset ja poikkeusmahdollisuudet, joiden täyttyessä laitos hyväksytäisiin. Asetuksen mahdollistamista poikkeuksista tiettyjen säännösten noudattamiseen säädet-

täisiin energiantuotantoa koskevien ympäristönsuojelulain säännösten mukaisesti. Sivutuotelain mukaisesti harjoitettavan toiminnan osalta säädettäisiin sivutuotelaissa se toimivaltainen viranomainen, jolta laitoksen olisi haettava hyväksyntä toiminnalleen ja joka myös hyväksynnän voisi peruuttaa tai toiminnan kieltää.

Ehdotettavat laitoksen hyväksynnän edellytykset eivät merkitse oikeasuhtaisuusvaatimuksen vastaista elinkeinovapauden rajoitusta. Hyväksyntä on ehdotuksen mukaan myönnettävä, jos edellytykset täyttyvät, ja harkinta on siten oikeudellisesti sidottua.

Tarvittavat säännökset tilapäisestä tai lopullisesta hyväksynnän peruuttamisesta tai toimintakiellosta sisältyvät jo voimassa olevan sivutuotelain 65 ja 66 §:iin unionin sivutuotelainsäädännön mukaisesti. Sääntelyn oikeasuhtaisuuden kannalta luvan peruuttamismahdollisuus on sidottu vakaviin rikkomuksiin ja siihen, että luvanhaltijalle on annettu mahdollisuus korjata puute (esim. PeVL 58/2010 vp, s. 5–6, PeVL 32/2010 vp, s. 8, PeVL 28/2008 vp, s. 2, PeVL 31/2006 vp, s. 2). Valiokunta on lisäksi pitänyt perustuslain 18 §:n 1 momentin kannalta ongelmattomana hyväksymisen peruuttamista tilanteessa, jossa terveysvaaraa ei voida muutoin estää (PeVL 37/2005 vp, s. 2/II).

Ehdotetun sääntelyn katsotaan täyttävän perustuslakivaliokunnan edellyttämät tarkkarajaisuuden ja täsmällisyyden vaatimukset.

Ehdotus ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Ympäristönsuojelulain mukainen ympäristölupavelvollisuutta koskeva sääntely on merkityksellistä perustuslain 18 §:ssä turvatun elinkeinovapauden kannalta. Sääntelyn suhdetta perustuslailliseen elinkeinovapauteen on arvioitu laajasti hallituksen esityksessä ympäristönsuojelulaiksi (HE 214/2013 vp), eikä arviointia ole tässä esityksessä syytä erikseen toistaa. Mainitussa hallituksen esityksessä on todettu kaikkien luvanvaraisten toimintojen osalta muun muassa, että ympäristölupaa, sen myöntämistä ja sen peruuttamista koskevien säännösten taustalla on tarve sitä edellyttävien toimintojen tehokkaaseen valvontaan lain ympäristöperusoikeuteen kytkeytyvien tavoitteiden toteutumisen varmistamiseksi. Johtopäätöksenä todetaan, että elinkeinovapauden rajoittamiselle on siten luvanvaraisten toimintojen osalta hyväksyttävät ja painavat perusteet, eikä sääntely ole ongelmallinen perustuslain 18 §:n 1 momentin ja 80 §:n 1 momentin kannalta.

Tähän esitykseen sisältyvä ympäristönsuojelulain muutoslaki tarkoittaa, että lannan poltto korkeintaan 50 megawatin yksiköissä saattaa jatkossakin edellyttää ympäristölupaa. Muutos nykytilanteeseen verrattuna on se, että toiminnan luvanvaraisuutta arvioidaan energiantuotantoa eikä jätteenpolttoa koskevien säännösten perusteella. Tästä puolestaan seuraa se, että lannan polttoa on jatkossa mahdollista harjoittaa nykyisestä poiketen pelkän rekisteröinnin nojalla. Itse asiassa suuri joukko kyseisen kokoluokan yksiköistä kuuluu ensisijaisesti ympäristönsuojelulain energiantuotantoa koskevan rekisteröintivelvollisuuden, eikä lupavelvollisuuden, soveltamisalaan.

Perustuslakivaliokunta on käytännössään rinnastanut elinkeinotoiminnan aloittamisen edellytykseksi säädettävän rekisteröimisvelvollisuuden valtiosääntöoikeudellisesti luvanvaraisuuteen ja tarkastellut tällaista sääntelyä perustuslaissa turvatun elinkeinovapauden ja elinkeinotoiminnan luvanvaraistamiselle asetettujen vaatimusten näkökulmasta (esimerkiksi PeVL 58/2012). Näin ollen myös ympäristönsuojelulain mukainen energiantuotantoa ja muitakin toimintoja koskeva rekisteröintivelvollisuus on merkityksellistä perustuslain 18 §:ssä turvatun elinkeinovapauden kannalta.

Ympäristönsuojelulain mukainen rekisteröintivelvollisuus tarkoittaa, että toiminnan saa aloittaa vasta sen jälkeen, kun viranomainen on vastaanottanut toiminnanharjoittajan tietyssä säädettyssä määräajassa tekemän rekisteröinti- ilmoituksen ja rekisteröinyt sen perusteella toiminnan ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Rekisteröinnistä ei tehdä hallintopäätöstä, mutta rekisteröitävän toiminnan on noudatettava valtioneuvoston asetuksella säädettyjä ympäristönsuojeluvaatimuksia. Näiden vaatimusten noudattamista valvotaan jälkivalvonnalla. Jos vaatimuksia ei noudateta, voidaan toimintaan puuttua lain 18 luvun mukaisilla hallintopakkotoimilla.

Rekisteröintivelvollisuudesta säädetään perustuslain 80 §:n mukaisesti riittävän täsmällisiin ja tarkkarajaisiin laintasoiisiin säännöksiin, joista käyvät selville toiminnanharjoittajalle kuuluvat oikeudet ja velvollisuudet. Rekisteröitävään toimintaan sovellettavassa lain 18 luvun sääntelyssä on otettu huomioon suhteellisuusperiaatteen vaatimukset.

Ympäristönsuojelulain mukaisen rekisteröintivelvollisuuden taustalla on tarve toiminnan tehokkaaseen valvontaan perustuslain 20 § 2 momentissa säädetyn terveellisen ympäristön turvaamiseen kytkeytyvien velvoitteiden toteutumisen varmistamiseksi.

Edellä selostetun perusteella ympäristönsuojelulain mukaiselle rekisteröintivelvollisuudelle on elinkeinovapauden rajoittamisen näkökulmasta hyväksyttävät ja painavat perusteet.

Vastuu ympäristöstä (PL 20 §)

Vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu perustuslain 20 §:n 1 momentin mukaan kaikille. Säännöksessä tarkoitettu vastuu kohdistuu sekä julkiseen valtaan että yksityisiin luonnollisiin henkilöihin ja oikeushenkilöihin. Säättämällä vastuun kuulumisesta kaikille on haluttu korostaa sitä, että ympäristönsuojelu edellyttää laaja-alaista yhteistyötä eri tahojen kesken. Säännöksen tarkoittaman vastuun piiriin lukeutuvat muun muassa aktiiviset luonnolle suotuisat toimet. Ympäristöperusoikeutta koskeva säännös ilmaisee vastuun sellaisesta taloudellisen ja yhteiskunnallisen toiminnan kokonaislinjasta, joka turvaa elollisen ja elottoman luonnon monimuotoisuuden säilymisen (ks. HE 309/1993 vp, s. 66 ja PeVL 45/2016 vp, s. 2).

Ehdotetuilla sivutuotelain säännöksillä pyritään myös estämään eläintautien leviäminen. Eläintautien leviämistä estävillä säännöksillä on kytkentä perustuslain 20 §:n 2 momenttiin, jonka mukaan julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön. Ehdotuksella tähdätään tuotantoeläinten lannan hyödyntämiseen varmistaen myös ympäristönsuojelu.

Myös ympäristönsuojelulaissa ja sen nojalla energiantuotannolle säädetty ympäristönsuojeluvaatimukset edistävät osaltaan perustuslain 20 §:n 2 momentissa julkiselle vallalle säädetyn velvollisuuden toteutumista.

Vaatus lailla säätämisestä (PL 80 §)

Perustuslain 80 §:n mukaan valtioneuvosto voi antaa asetuksia laissa säädetyn valtuuden nojalla. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista.

Esitykseen sisältyvien lakiehdotusten mukaan kaikki polttoaineteholtaan korkeintaan 50 megawatin energiantuotantoyksiköt soveltaisivat asetuksen (EU) 2017/1262 mahdollistamia lannan polttoa koskevia poikkeuksia suoraan lain nojalla, ilman tapauskohtaista viranomaisharkintaa. Poikkeuksia koskeva sääntely vaikuttaa suoraan yksilön oikeuksiin ja velvollisuuksiin ja edellyttää siten perustuslain 80 §:n mukaisesti lakitason sääntelyä.

Kunnallinen itsehallinto (PL 121 §)

Perustuslain 121 §:n mukaan kuntien hallinnon yleisistä perusteista ja kunnille annettavista tehtävistä säädetään lailla.

Ehdotetun ympäristönsuojelulain muutoslain mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen olisi eräissä tilanteissa velvollinen antamaan virka-apua sivutuotelain mukaiselle toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle. Kyse on tilanteista, joissa lantaa polttavan energiantuotantoyksikön polttoaineteho on niin pieni, että yksikkö ei ole ympäristönsuojelulain mukaan rekisteröitävä tai luvanvarainen, mutta kuuluu sivutuotteista annetun lain mukaisen sivutuotevalvonnan piiriin. Näissä tilanteissa virka-apua tulee antaa pyydettyä sekä monipolttoaineyksikön päästöraja-arvojen määrittelyyn, että päästöraja-arvojen ja muiden polttoa koskevien vaatimusten noudattamisen valvontaan. Velvollisuus antaa asiantuntija-apua olisi kuntien ympäristönsuojeluviranomaisille osoitettava uusi tehtävä, joka perustuslain 121 §:n mukaisesti edellyttää lakitason sääntelyä.

Edellä esitetyn perusteella ehdotettujen lakien katsotaan olevan sopusoinnussa perustuslain kanssa ja ne voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ympäristönsuojelulain (527/2014) 5 §:n 1 momentin 15 kohta, 107 §:n 2 momentin 2 kohdan g alakohta ja 3 kohta sekä
lisätään 5 §:n 1 momenttiin uusi 16 ja 17 kohta, 107 §:n 2 momenttiin uusi 4 kohta sekä lakiin uusi 221 c—221 f § seuraavasti:

5 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

15) *kaatopaikalla* jätteiden loppukäsittelypaikkaa, johon sijoitetaan jätettä maan päälle tai maahan, ei kuitenkaan vain kaivannaisjätteiden sijoittamiseen tarkoitettua paikkaa;

16) *sivutuoteasetuksella* muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden terveyssäännöistä sekä asetuksen (EY) N:o 1774/2002 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1069/2009;

17) *sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetuksella* muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden terveyssäännöistä sekä asetuksen (EY) N:o 1774/2002 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1069/2009 täytäntöönpanosta sekä neuvoston direktiivin 97/78/EY täytäntöönpanosta tiettyjen näytteiden ja tuotteiden osalta, jotka vapautetaan kyseisen direktiivin mukaisista eläinlääkärintarkastuksista rajatarkastusasemilla annettua komission asetusta (EU) N:o 142/2011 siihen tehtyine muutoksineen.

107 §

Sovelletamisala

Lain 108—110 §:ää ei kuitenkaan sovelleta:

2) laitokseen, jossa poltetaan ainoastaan seuraavia jätteitä:

g) eläinten ruhot, joita poltetaan siten kuin niiden käsittelemisestä säädetään sivutuoteasetuksessa;

3) koelaitokseen, jota käytetään tutkimukseen ja testaukseen polttoprosessin kehittämiseksi ja jossa poltetaan jätettä alle 50 tonnia vuodessa;

4) sellaiseen tuotantoeläinten lannan polttoainekäyttöön, johon sovelletaan 221 c—221 f §:ää.

221 c §

Lannan polttoainekäyttöä koskevat erityisvaatimukset ja viranomaismenettely

Käytettäessä sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetuksen liitteessä III olevan V luvun C jaksossa tarkoitettua tuotantoeläinten lantaa polttoaineena polttoaineteholtaan korkeintaan 50 megawatin energiantuotantoyksikössä, toimintaan ei sovelleta tämän lain liitteen 1 taulukon 1 kohdan 13 tai liitteen 1 taulukon 2 kohdan 13 jätteenpolttoa tai muuta jätteen ammattimaista tai laitospoltoa käsittelyä koskevia säännöksiä eikä 108—110 §:ää. Kyse on energiantuotannosta, jossa lannan polton tulee täyttää seuraavat sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetuksessa säädetyt vaatimukset:

1) liitteessä III olevassa IV luvun 2 jakson 2 kohdassa säädetty vaatimus poltossa syntyvän kaasun lämpötilasta ja viipymääjasta sekä 4 kohdassa säädetty vaatimus lämpötilanmittaustuloksista;

2) liitteessä III olevan V luvun B jakson 3 kohdan b alakohdan ii alakohdassa säädetty vaatimus lisäpolttimesta; ja

3) liitteessä III olevan V luvun B jakson 4 kohdan a alakohdassa säädetyt vaatimukset päästöraja-arvoista ja b alakohdassa säädetty vaatimus vuosittain tehtävistä päästömittauksista.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun energiantuotantoyksikön ympäristöluvanvaraisuuteen ja rekisteröintivelvollisuuteen sovelletaan energiantuotantoa koskevien tämän lain säännöksiä. Eläimistä saatavista sivutuotteista annetussa laissa (517/2015), säädetään mainitun lain mukaisesta yksiköltä edellytettävästä hyväksynnästä.

221 d §

Poikkeukset lannan polttoainekäyttöä koskeviin erityisvaatimuksiin

Edellä 221 c §:n 1 momentissa tarkoitettuihin lannan polttoa koskeviin erityisvaatimuksiin sovelletaan seuraavia sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetuksen sallimia poikkeuksia:

1) sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetuksen liitteessä III olevan IV luvun 2 jakson 2 kohdassa säädettyä vaatimusta poltossa syntyvän kaasun lämpötilasta ja viipymääjasta sekä siihen liittyvää vaatimusta lisäpolttimesta aletaan soveltaa tämän lain voimaantullessa toiminnassa oleviin energiantuotantoyksiköihin, kun kuusi vuotta on kulunut tämän lain voimaantulosta;

2) sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetuksen liitteessä III olevan V luvun B jakson 4 kohdan a alakohdassa säädetyistä poiketen polttoaineteholtaan korkeintaan 5 megawatin energiantuotantoyksiköiden hiukkaspäästöt saavat olla enintään 50 mg/m³ ilmaistuna 11 prosentin happipitoisuudessa; ja

3) sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetuksen liitteessä III olevan V luvun B jakson 3 kohdan b alakohdan i alakohdassa säädetyistä poiketen voidaan polttoaineteholtaan korkeintaan 0,5 megawatin energiantuotantoyksiköissä hevosenantaa syöttää polttokammioon käsin.

221 e §

Lannan polttoainekäyttöä koskevat päästöraja-arvot monipolttoaineyksiköissä

Käytettäessä sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetuksen liitteessä III olevan V luvun C jaksossa tarkoitettua tuotantoeläinten lantaa polttoaineena polttoaineteholtaan korkeintaan 50 megawatin energiantuotantoyksikössä samanaikaisesti muun polttoaineen kanssa (*monipolttoaineyksikkö*) on päästöraja-arvot määritettävä:

1) polttoaineteholtaan vähintään yhden mutta korkeintaan 50 megawatin monipolttoaineyksikölle 9 tai 10 §:n nojalla annettuun valtioneuvoston asetukseen sisältyvien päästöraja-arvotaulukoiden ja laskentakaavan mukaisesti; ja

2) polttoaineteholtaan alle yhden megawatin monipolttoaineyksikölle 10 §:n nojalla annettuun valtioneuvoston asetukseen sisältyvien päästöraja-arvotaulukoiden ja laskentakaavan mukaisesti siten kuin kyseessä olisi polttoaineteholtaan yhden megawatin yksikkö.

Edellä 1 momenttia sovellettaessa ei monipolttoaineyksiköiden päästöraja-arvoja määritettäessä oteta huomioon käynnistys- ja pysäytysjaksoja.

Jos kyse on energiantuotantoyksiköstä, johon ei sovelleta tässä laissa energiantuotannolle säädettyjä lupa- tai rekisteröintivelvollisuutta koskevia säännöksiä, kunnan ympäristönsuojeluviranomainen määrittää ja ilmoittaa monipolttoaineyksikön päästöraja-arvot sivutuotelain mukaisesta sivutuotevalvonnasta vastaavalle toimivaltaiselle viranomaiselle.

221 f §

Lannan polttoainekäyttöön liittyvä valvonta

Jos kyse on energiantuotantoyksiköstä, johon sovelletaan tässä laissa energiantuotannolle säädettyjä lupa- tai rekisteröintivelvollisuutta koskevia säännöksiä, valvotaan 221 c—221 e §:ssä säädettyjen vaatimusten noudattamista osana tämän lain mukaista valvontaa, vaikka yksikkö kuuluisi myös sivutuotelain mukaisen sivutuotevalvonnan soveltamisalaan.

Jos kyse on energiantuotantoyksiköstä, johon ei sovelleta tässä laissa energiantuotannolle säädettyjä lupa- tai rekisteröintivelvollisuutta koskevia säännöksiä, valvotaan 221 c—221 e §:ssä säädettyjen vaatimusten noudattamista osana sivutuotelain mukaista sivutuotevalvontaa. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen antaa kuitenkin valvonnassa asiantuntija-apua sivutuotevalvonnasta vastaavalle toimivaltaiselle viranomaiselle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat ympäristölupahakemukset, jotka koskeva sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetuksen liitteessä III olevan V luvun C jaksossa tarkoitetun tuotantoeläinten lannan polttoa korkeintaan 50 megawatin energiantuotantoyksiköissä, käsitellään ja ratkaistaan loppuun soveltaen tätä lakia.

2.

Laki

eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain (517/2015) 33 §:ään uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 ja 5 momentti siirtyvät 5 ja 6 momentiksi, sekä lakiin uusi 35 a ja 35 b § seuraavasti:

33 §

Toimijan ja laitoksen rekisteröiminen sekä laitoksen hyväksyminen

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta ympäristönsuojelulain mukaan luvanvaraisiin eikä rekisteröitäviin tuotantoeläinten lantaa polttoaineena käyttäviin laitoksiin, joiden yhteydessä ei pidetä tuotantoeläimiä.

35 a §

Lannan käyttö polttoaineena muissa kuin ympäristönsuojelulain mukaan luvanvaraisissa tai rekisteröitävissä laitoksissa

Kunnaneläinlääkäri hyväksyy laitoksen, joka käyttää tuotantoeläinten lantaa polttoaineena. Täytäntöönpanoasetuksen liitteen III luvun V kohdan C alakohdassa 4 tarkoitettuun poikkeukseen ja siirtymäkauteen sovelletaan, mitä ympäristönsuojelulain 221 d §:ssä säädetään.

Ennen laitoksen hyväksymistä kunnan ympäristönsuojeluviranomainen määrittää ympäristönsuojelulain 221 e §:n mukaisesti laitoksen päästöraja-arvot.

35 b §

Lannan käyttö polttoaineena eläinten pitopaikkojen yhteydessä olevissa ympäristönsuojelulain mukaan luvanvaraisissa tai rekisteröitävissä laitoksissa

Kunnaneläinlääkäri hyväksyy tuotantoeläinten lantaa polttoaineena käyttävän ympäristönsuojelulain mukaan luvanvaraisen tai rekisteröitävän laitoksen, jos laitoksen yhteydessä pidetään tuotantoeläimiä. Hyväksynnän edellytyksenä on, että tuotantoeläinten lannan käyttö polttoaineena on otettu huomioon ympäristöluvassa tai rekisteröinnissä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 27 päivänä kesäkuuta 2018

Pääministeri

Juha Sipilä

Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen

1.

Laki

ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ympäristönsuojelulain (527/2014) 5 §:n 1 momentin 15 kohta, 107 §:n 2 momentin 2 kohdan g alakohta ja 3 kohta sekä
lisätään 5 §:n 1 momenttiin uusi 16 ja 17 kohta, 107 §:n 2 momenttiin uusi 4 kohta sekä lakiin uusi 221 c—221 f § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

5 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan

Tässä laissa tarkoitetaan

15) *kaatopaikalla* jätteiden loppukäsittelypaikkaa, johon sijoitetaan jätettä maan päälle tai maahan, ei kuitenkaan vain kaivannaisjätteiden sijoittamiseen tarkoitettua paikkaa.

15) *kaatopaikalla* jätteiden loppukäsittelypaikkaa, johon sijoitetaan jätettä maan päälle tai maahan, ei kuitenkaan vain kaivannaisjätteiden sijoittamiseen tarkoitettua paikkaa;

16) *sivutuoteasetuksella* muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden terveyssäännöistä sekä asetuksen (EY) N:o 1774/2002 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1069/2009;

17) *sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetuksella* muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden terveyssäännöistä sekä asetuksen (EY) N:o 1774/2002 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1069/2009 täytäntöönpanosta sekä neuvoston direktiivin 97/78/EY täytäntöönpanosta tiettyjen näytteiden ja tuotteiden osalta, jotka vapautetaan kyseisen direktiivin mukaisista eläinlääkärintarkastuksista rajatarkastusasemilla annettua komission asetusta (EU) N:o 142/2011 siihen tehtyine muutoksineen.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

107 §

Soveltamisala

Lain 108—110 §:ää ei kuitenkaan sovelleta:

2) laitokseen, jossa poltetaan ainoastaan seuraavia jätteitä:

g) eläinten ruhot, joita poltetaan siten kuin niiden käsittelemisestä säädetään muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden terveyssäännöistä sekä asetuksen (EY) N:o 1774/2002 kumoamisesta (sivutuoteasetus) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1069/2009;

3) koelaitokseen, jota käytetään tutkimukseen ja testaukseen polttoprosessin kehittämiseksi ja jossa poltetaan jätettä alle 50 tonnia vuodessa.

107 §

Soveltamisala

Lain 108—110 §:ää ei kuitenkaan sovelleta:

2) laitokseen, jossa poltetaan ainoastaan seuraavia jätteitä:

g) eläinten ruhot, joita poltetaan siten kuin niiden käsittelemisestä säädetään *sivutuoteasetuksessa*;

3) koelaitokseen, jota käytetään tutkimukseen ja testaukseen polttoprosessin kehittämiseksi ja jossa poltetaan jätettä alle 50 tonnia vuodessa;

4) *sellaiseen tuotantoeläinten lannan polttoainekäyttöön, johon sovelletaan 221 c—221 f §:ää.*

221 c §

Lannan polttoainekäyttöä koskevat erityisvaatimukset ja viranomaismenettelyt

Käytettäessä sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetuksen liitteessä III olevan V luvun C jaksossa tarkoitettua tuotantoeläinten lantaa polttoaineena polttoaineteholtaan korkeintaan 50 megawatin energiantuotantoyksikössä, toimintaan ei sovelleta tämän lain liitteen 1 taulukon 1 kohdan 13 tai liitteen 1 taulukon 2 kohdan 13 jätteenpolttota tai muuta jätteen ammattimaista tai laitosta käsittelemistä koskevia säännöksiä eikä 108—110 §:ää. Kyse on energiantuotannosta, jossa lannan polton tulee täyttää seuraavat sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetuksessa säädetyt vaatimukset:

1) liitteessä III olevassa IV luvun 2 jakson 2 kohdassa säädetty vaatimus poltossa syntyvän kaasun lämpötilasta ja viipymäajasta

Voimassa oleva laki

Ehdotus

sekä 4 kohdassa säädetty vaatimus lämpötilanmittaustuloksista;

2) liitteessä III olevan V luvun B jakson 3 kohdan b alakohdan ii alakohdassa säädetty vaatimus lisäpolttimesta; ja

3) liitteessä III olevan V luvun B jakson 4 kohdan a alakohdassa säädetty vaatimukset päästöarvoja-arvoista ja b alakohdassa säädetty vaatimus vuosittain tehtävistä päästömittauksista.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun energiantuotantoyksikön ympäristöluvanvaraisuuteen ja rekisteröintivelvollisuuteen sovelletaan energiantuotantoa koskevien tämän lain säännöksiä. Eläimistä saatavista sivutuotteista annetussa laissa (517/2015), säädetään mainitun lain mukaisesta yksiköltä edellytettävästä hyväksynnästä.

221 d §

Poikkeukset lannan polttoainekäyttöä koskeviin erityisvaatimuksiin

Edellä 221 c §:n 1 momentissa tarkoitettuihin lannan polttoa koskeviin erityisvaatimuksiin sovelletaan seuraavia sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetuksen sallimia poikkeuksia:

1) sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetuksen liitteessä III olevan IV luvun 2 jakson 2 kohdassa säädettyä vaatimusta poltossa syntyvän kaasun lämpötilasta ja viipymäajasta sekä siihen liittyvää vaatimusta lisäpolttimesta aletaan soveltaa tämän lain voimaantullessa toiminnassa oleviin energiantuotantoyksiköihin, kun kuusi vuotta on kulunut tämän lain voimaantulosta;

2) sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetuksen liitteessä III olevan V luvun B jakson 4 kohdan a alakohdassa säädetystä poiketen polttoaineteholtaan korkeintaan 5 megawatin energiantuotantoyksiköiden hiukkaspäästöt saavat olla enintään 50 mg/m³n ilmaistuna 11 prosentin happipitoisuudessa; ja

3) sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetuksen liitteessä III olevan V luvun B jakson 3 kohdan b alakohdan i alakohdassa säädetystä poiketen voidaan polttoaineteholtaan korkeintaan 0,5 megawatin energiantuotantoyksiköissä hevosenlanta syöttää polttokammioon käsin.

221 e §

Lannan polttoainekäyttöä koskevat päästöraja-arvot monipolttoaineyksiköissä

Käytettäessä sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetuksen liitteessä III olevan V luvun C jaksossa tarkoitettua tuotantoeläinten lantaa polttoaineena polttoaineteholtaan korkeintaan 50 megawatin energiantuotantoyksikössä samanaikaisesti muun polttoaineen kanssa (**monipolttoaineyksikkö**) on päästöraja-arvot määritettävä:

1) polttoaineteholtaan vähintään yhden mutta korkeintaan 50 megawatin monipolttoaineyksikölle 9 tai 10 §:n nojalla annettuun valtioneuvoston asetukseen sisältyvien päästöraja-arvotaulukoiden ja laskentakaaavan mukaisesti; ja

2) polttoaineteholtaan alle yhden megawatin monipolttoaineyksikölle 10 §:n nojalla annettuun valtioneuvoston asetukseen sisältyvien päästöraja-arvotaulukoiden ja laskentakaaavan mukaisesti siten kuin kyseessä olisi polttoaineteholtaan yhden megawatin yksikkö.

Edellä 1 momenttia sovellettaessa ei monipolttoaineyksiköiden päästöraja-arvoja määritettäessä oteta huomioon käynnistys- ja pysäytysjaksoja.

Jos kyse on energiantuotantoyksiköstä, johon ei sovelleta tässä laissa energiantuotannolle säädettyjä lupa- tai rekisteröintivelvollisuutta koskevia säännöksiä, kunnan ympäristönsuojeluviranomainen määrittää ja ilmoittaa monipolttoaineyksikön päästöraja-arvot sivutuotelain mukaisesta sivutuotevalvonnasta vastaavalle toimivaltaiselle viranomaiselle.

221 f §

Lannan polttoainekäyttöön liittyvä valvonta

Jos kyse on energiantuotantoyksiköstä, johon sovelletaan tässä laissa energiantuotannolle säädettyjä lupa- tai rekisteröintivelvollisuutta koskevia säännöksiä, valvotaan 221 c—221 e §:ssä säädettyjen vaatimusten noudattamista osana tämän lain mu-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

kaista valvontaa, vaikka yksikkö kuuluisi myös sivutuotelain mukaisen sivutuotevalvonnan soveltamisalaan.

Jos kyse on energiantuotantoyksiköstä, johon ei sovelleta tässä laissa energiantuotannolle säädettyjä lupa- tai rekisteröintivelvollisuutta koskevia säännöksiä, valvotaan 221 c—221 e §:ssä säädettyjen vaatimusten noudattamista osana sivutuotelain mukaista sivutuotevalvontaa. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen antaa kuitenkin valvonnassa asiantuntija-apua sivutuotevalvonnasta vastaavalle toimivaltaiselle viranomaiselle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat ympäristölupahakemukset, jotka koskevat sivutuoteasetuksen täytäntöönpanoasetuksen liitteessä III olevan V luvun C jaksossa tarkoitettun tuotantoeläinten lannan polttoa korkeintaan 50 megawatin energiantuotantoyksiköissä, käsitellään ja ratkaistaan loppuun soveltaen tätä lakia.

2.

Laki

eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain (517/2015) 33 §:ään uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 4 ja 5 momentti siirtyvät 5 ja 6 momentiksi, sekä lakiin uusi 35 a ja 35 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

33 §

33 §

Toimijan ja laitoksen rekisteröiminen sekä
laitoksen hyväksyminen

Toimijan ja laitoksen rekisteröiminen sekä
laitoksen hyväksyminen

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta ympäristönsuojelulain mukaan luvanvaraisiin eikä rekisteröitäviin tuotantoeläinten

Voimassa oleva laki

Ehdotus

lantaa polttoaineena käyttäviin laitoksiin, joiden yhteydessä ei pidetä tuotantoeläimiä.

35 a §

Lannan käyttö polttoaineena muissa kuin ympäristönsuojelulain mukaan luvanvaraisissa tai rekisteröitävissä laitoksissa

Kunnaneläinlääkäri hyväksyy laitoksen, joka käyttää tuotantoeläinten lantaa polttoaineena. Täytäntöönpanoasetuksen liitteen III luvun V kohdan C alakohdassa 4 tarkoitettuun poikkeukseen ja siirtymäkauteen sovelletaan, mitä ympäristönsuojelulain 221 d §:ssä säädetään.

Ennen laitoksen hyväksymistä kunnan ympäristönsuojeluviranomainen määrittää ympäristönsuojelulain 221 e §:n mukaisesti laitoksen päästöraja-arvot.

35 b §

*Lannan käyttö polttoaineena eläinten pito-
paikkojen yhteydessä olevissa ympäristön-
suojelulain mukaan luvanvaraisissa tai re-
kisteröitävissä laitoksissa*

Kunnaneläinlääkäri hyväksyy tuotantoeläinten lantaa polttoaineena käyttävän ympäristönsuojelulain mukaan luvanvaraisen tai rekisteröitävän laitoksen, jos laitoksen yhteydessä pidetään tuotantoeläimiä. Hyväksynnän edellytyksenä on, että tuotantoeläinten lannan käyttö polttoaineena on otettu huomioon ympäristöluvassa tai rekisteröinnissä.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*